

Christopher Marlowe

II. EDWARD

MÁSODIK EDWARD ANGOL KIRÁLY VÉSZTERHES URALKODÁSA ÉS SIRALMAS HALÁLA, A BÜSZKE MORTIMER TRAGIKUS BUKÁSÁVAL; VALAMINT PIERCE OF GAVESTONNAK, CORNWALL NAGY GRÓFJÁNAK, MÁSODIK EDWARD KIRÁLY NAGY HATALMU KEGYENCÉNEK ÉLETE ÉS HALÁLA, AHOGYAN AZT A NAGYMÉLTÓSÁGÚ PEMBROKE GRÓF SZOLGÁI NYILVÁNOSAN ELŐADTÁK

Fordította: Forgách András

Dramatis Personae

II. EDWARD KIRÁLY
 EDWARD HERCEG, a fia, később III. Edward
 EDMUND, Kent grófja, II. Edward testvére
 PIERCE OF GAVESTON, Cornwall earlje
 GUY, Warwick grófját
 THOMAS, Lancaster grófja
 AYMER DE VALENCE, Pembroke grófja
 EDMUND FITZALAN, Arundel grófja
 HENRY, Leicester grófja, Lancaster grófjának testvére
 SIR THOMAS BERKELEY
 ROGER MORTIMER OF CHIRK (Idős Mortimer)
 ROGER MORTIMER OF WIGMORE (Ifjú Mortimer), az unokaöccse
 HUGH LE DESPENSER (Idős Spencer)
 HUGH LE DESPENSER (Ifjú Spencer), a fia
 ROBERT WINCHELEY, Canterbury érseke
 WALTER LANGTON, Coventry püspöke
 JOHN STRATFORD, Winchester püspöke
 ROBERT BALDOCK
 HENRY DE BEAUMONT
 SIR WILLIAM TRUSSEL
 THOMAS GURNEY
 SIR JOHN MALTRAVERS (Matrevis)
 LIGHTBORN
 SIR JOHN OF HAINAULT
 LEVUNE
 RICE AP HOWEL
 NEATHI APÁT
 IZABELLA KIRÁLYNÉ, II. Edward király felesége, a francia király lánya
 LADY MARGARET DE CLAIRE, a király unokahúga, Gloucester hercegnének lánya és Gaveston felesége

Három szegény ember, Kaszás, Küldönc, Bajnok, urak, udvarhölgyek, kísérek, követek. katonák, szerzetesek

ELSŐ FELVONÁS ELSŐ JELENET

Utca Londonban, G wveston jön és a királytól neki szóló levelet olvassa

GAVESTON

„Apám halott. Kérlek, siess, Gaveston, Uralkodásban légy királyi társam.” Mily szavak, szinte fullaszt a gyönyör; A megvalósult álom ez, Gaveston, Hogy élsz, és egy király kegyence vagy! Rohanok hozzád! A szerelmedért A franciáktól üsznék Angliáig, Zihálva buknék partra, mint Leander, S te mosolyogva szorítnál magadhoz. London látványa száműzött szememnek, Mint most üdvözült léleknek a menny; Pedig a várost soha nem szerettem, De benne él egyetlenem, királyom;

Pusztuljak el, csak karja átöleljen,
 Bánom is en, ha gyűlöl a világ.
 Bámulsz-e sarkvidéken csillagot,
 Ahol örökkön rád ragyog a nap?
 A görnyedt hátnak, urak, vége mától,
 Alászolgája ocsmány szolgaság, A
 térdem csak király előtt hajol meg. A
 néptömeggel ennyit nem törődöm:
 Szikrák csupán a nyomor parasztaból.
 Jobb akkor már a szélnék hízelegni, Mi
 szádra pillant, s azzal tovaszáll.

Jön három szegény ember

SZEGÉNYEK
 GAVESTON
 I. SZEGÉNY
 GAVESTON
 II. SZEGÉNY
 GAVESTON
 Hadd lám, te például felszolgálhatnál az asztalomnál, és mondjuk, jó nagyokat hazudoznál ebéd közben, és ha tetszik, amit összehordasz, akkor megtartalak. Hát te miféle vagy?
 III. SZEGÉNY
 Katona, ki a skótok ellen szolgált.
 GAVESTON
 Menhely való neked, ne lássalak, Nem háborúszom, kórházba veled.
 III. SZEGÉNY
 Katonakéz okozza pusztulásod, Ha az érdemet így jutalmazod.
 GAVESTON (félre)
 Hú, de félek, borzasztó szavak; Egy buta liba, mérges sünszerpeben, Tollát borzolva döfné át a mellem. De mibe kerül a szíves beszéd? Vegyük le lábukról -- reméljenek. Csak nem ég jöttem Franciaországból, S még nem láttam uramat, a királyt. Gondom lesz rátok, ha jól áll ügyem.
 MIND
 Köszönjük nagyságodnak.
 GAVESTON
 Dolgom van, kérlek, hagyjatok magamra.
 MIND
 Megvárunk itt, az udvar körül.
 GAVESTON
 Tegyétek.
 Szegények el

Nem ők kellene nekem, De sikamlós költők, léha szellemek, Zenészek, kik a lágyszívű királyt Úgy hangolják, ahogy én akarom. A versben és zenében lel gyönyört? Olasz színjáték lesz itt minden éjjel, Pajzán poézis, pásztori idill. Sétálni indul nappal a szabadba? Majd nimfaruhás apródsereget és Szatírhadat küldök ki jó előre, Ki ott hever körül a pázsiton, Es kecskelésben antik táncra perdül. Vagy egy szépséges fiú, mint Diána, Csillámló csemelyi: haja aranyoz, Meztelen karján gyöngyörök opálja, Izmos kezében friss olajfaág, Eltakarni, mi kedves férfiszemnek, Fürdőzik hús vizekben: s a csalitban Már Akteonként lesne rá a másik, Kit az istennő, a haragra gerjedt, Szarvasbikává változtatna át, Hogy végül csaholó vadászuttyák Marják a szép ifjút, színleg, halálra: Az effélék kedvesek a királynak, De itt jön! A király s a nagyurak, Nyilván a parlamentből. Féltreállók.

Jönnek: Edward király, Kent, Lancaster, Idős Mortimer, Ifjú Mortimer, Warwick, Pembroke és kísérek

EDWARD KIRÁLY Lancaster!
 LANCASTER Uram!

GAVESTON *(félre)* E Lancastertől hogy undorodom.
 EDWARD KIRÁLY Megtiltanátok?
(Félre) Ellenükre is
 Megteszem; s ha utamban áll, a két
 Mortimer is megéri még dühöm.

IDŐS MORTIMER Ha minket szeretsz, gyűlölöd Gavestont.
 GAVESTON *(félre)* A mocskos Mortimer! Ne féjl, kinyírlak.
 IFJÚ MORTIMER A nagybátyám, e gróf és én magam
 Megesküdtünk apád halálos ágyán,
 Hogy lábát ide be nem teszi többé,
 S adott szavam megszegni nem fogom;
 Rozsdásodjon a kardom hüvelyében,
 Bármekkora országodban a baj. Védje
 zászlód felőlem bárki más, De Mortimer
 a sutba vágja fegyverét.

GAVESTON *(félre)* *Mort dieu!**
 EDWARD KIRÁLY Megbánsz te minden szót még, Mortimer.
 Illó talán így ellentmondanod?
 Homlokot ráncolsz, becsvágyó Lancaster?
 Simítsa kard ki zord szemöldököd, S
 merevre vált térded metssze át. Gaveston
 visszatér; rájössz te még: Veszélyes ám
 királyod ellen állni.

GAVESTON *(félre)* Helyes a beszéd, Ned.
 LANCASTER Mért ingerled a hozzád hú urakat,
 Kik szeretik lordságodat s tisztelik,
 Egy nyálas senki, egy Gaveston miatt?
 Négy grófságom van, Lancastert kivéve, -
 Derby, Salisbury, Lincoln, Leicester;
 Kiárúsítom, s zsoldost bérelek, Mielőtt
 angol földre lép Gaveston, S ha
 visszajönne, kitoloncolom.

KENT Elképesztő elbizakodottság,
 A döbbenettől szóhoz sem jutok,
 De nem bírom magamban tartani.
 Jól emlékszem, hogy a vérmes Percy gróf,
 Király apánk előtt kötözködött, S ha a király
 őt nem szereti úgy, Fejével fizet, de zord
 tekintetére, A tomboló Lord Percy is
 lehiggadt, Kibékültek Lord Mowberay meg
 ő. De ti királyotokkal bántok így! Bosszuld
 meg, bátyám! Feleljen karóra Szűrt fejük
 felségsértő nyelvükért.

WARWICK Oh, a fejük!
 EDWARD KIRÁLY Igen, tiétek! És engedni fogtok, Vagy pedig...
 WARWICK Ne dühöngj, kedves Mortimer.
 IFJÚ MORTIMER De nem bírom tovább. Ki kell beszélmem.
 Karunk, ne aggódj, a fejük megóvja, S
 azét csapja le, ki miatt fenyeget. De
 hagyjuk itt a meghibbant királyt,
 Beszéljünk pöre pengékkkel tovább.

IDŐS MORTIMER Van, ki Wiltshire-ban fejükért kiálljon.
 WARWICK Egész Warwickshire csak érte rajong.
 LANCASTER Gaveston jó barátja Észak is.
 Adieu, uram, változtass véleményyt,
 Vagy ne csodáld, ha trónod vérben úszik,
 S züllött képedbe vágják egy napon A
 hízelkedő hímrinygód fejét.

Mind el, kivéve Edward, Kent, Gaveston és kísérek

EDWARD KIRÁLY E vészmadarak még fejemre nőnek;
 Király vagyok, s csorbítanak hatalmam?
 Kibontjuk hát zászlónk a harcmezőn,
 Csatában dől el báróim igaza,
 Ma meghalok, vagy Gavestonnal élek.

GAVESTON Nem rejtőzöm uram elől tovább.
 EDWARD KIRÁLY Gaveston? Itt? Hozott ég! Ne kezemet,
 Ölelj magadhoz, mint öllek én.
 Mért térdepelnél? Vagy talán nem ismersz?
 Barátod, önmagad, Gaveston mását?
 Hülászt sem siratta úgy Herkules, Mint téged
 én, száműzetésed óta.

GAVESTON S nem állt ki annyi kint pokolban lélek,
 Mint távolodban a szegény Gaveston.
 EDWARD KIRÁLY Tudom, öcsém, köszöntsd barátomat.
 Hadd szervezkedjen bátran Mortimer, S
 a nagyravágyó lancasteri gróf,
 Betelt a vágyam - látlak, s szívem ujjong;
 S ha el nem önti tenger Angliát,

Szójáték Mortimer nevére

Hajó se ring, mi elvigyen a hátán.
 Most kinevezlek Lord Főkamarássá,
 Első kancellárunk is te leszel,
 Cornwall earlje, Man-sziget királya.
 GAVESTON Érdemtelenül tüntetsz ki, jó uram.
 KENT Bátyám, e címek legkisebbje is
 Meghaladja Gaveston születését.

EDWARD KIRÁLY Öcsém, elég, halod, ügyelj a szádra;
(Gavestonhoz) Kiténtetsz azzal, ha elfogadod,
 S hogy elfogadd, itt van hozzá szívem; S ha
 irigyelnek új címeidért,
 Kapsz ráadást is. Mert Edward azért
 Király csupán, hogy téged ünnepeljen.
 Félsz, hogy megölnek? Kapsz testőröket;
 Arany hiányzik? Kincstáramba menj;
 Féljenek? Szeressenek? Tiéd pecsétem;
 Oldozz, ítélj, parancsolj a nevünkben,
 Diktáljon vágyad, óhajod, szeszélyed.
 GAVESTON Elég nekem, hogy szerelmed enyém;
 S amíg enyém, császárokhoz vagyok
 Hasonló, római diadalmenetben,
 Fogoly királyok szekere mögött.

Jön Coventry püspöke

EDWARD KIRÁLY Hová sietsz úgy, drága jó Coventry?
 PÜSPÖK Apáért mondok még egy gyászmisét.
 Az a gonosz Gaveston visszatért?

EDWARD KIRÁLY Úgy van, te pap, s bosszúja most elér,
 Miattad lett hazátlan száműzött.

GAVESTON Úgy van; és csupán csuhádnak köszönd,
 Ha saját lábodon innen kijutsz.

PÜSPÖK En csak azt tettem, amit tenni kellett.
 S ha nem javultál meg, fiam, azóta,
 A parlamentet rád uszítom újra,
 S futhatsz megint vissza a franciákhoz.

GAVESTON Na, ezt most már kikérem magamnak.
 EDWARD KIRÁLY Verd le a süvegét, a köntösét
 Szakítsad el, csatornalé legyen
 Keresztvíze!

KENT Bátyám, ne bántsd, panaszt
 Emelhet a Szentszéknél ellened.

GAVESTON Panaszt tehet a szent pokolban is,
 Száműzetésemért fizetni fog.

EDWARD KIRÁLY Csak életét kiméld, a birtokát
 Ragadd magadhoz: légy te a püspök,
 Haszna tiéd, és ő szolgád legyen.
 Neked adom, csinálj vele akármit.

GAVESTON Börtönbe megy, lakat mögött dögöl meg.
 EDWARD KIRÁLY A Towerba, adósok börtönébe, bárhová.
 PÜSPÖK Az Isten átka rád e vétekért!
 EDWARD KIRÁLY Van itt valaki? Dugjátok a Towerba a papot!
 PÜSPÖK Igaz!

EDWARD KIRÁLY Siess, Gaveston, percet se habozz,
 Foglald le házát és jószágait, Gyere,
 kövess, majd öröket adok,
 Segítenek s védelmet nyújtanak.

GAVESTON Minek egy papnak fejedelmi ház?
 Öszentségéhez börtön illik jobban.

Mind el

MÁSODIK JELENET

A király palotájához közel. Jönnek, az egyik oldalon az Idős és az Ifjú Mortimer, a másikon Warwick és Lancaster

WARWICK A Towerba zárták a püspököt,
 S Gaveston kapta minden birtokát.
 LANCASTER A szentegyház fölött is zsarnokok?
 Bűnös király és bűnöző Gaveston!
 A lányomuktól szennyes anyaföldet
 A sírjukká tesztem vagy meghalok.

IFJÚ MORTIMER Csak védje az a nyálas francia,
 Ha melle nem kardálló, vége van.

IDŐS MORTIMER Mi baj? Lancaster, mért vagy oly levert?
 IFJÚ MORTIMER S Warwick barátom mért elégedetlen?
 LANCASTER Lorddá ütötték a piszok Gavestont. IFJÚ
 MORTIMER Hogy? Lorddá?
 WARWICK És ő lett a király főkamara, és
 Man lordja, és kancellár ráadásul.

IDŐS MORTIMER Ez már az utolsó csepp a pohárban.
 IFJÚ MORTIMER Hadsereget kell felállítanunk.
 LANCASTER „Lord Cornwall” Így kell őt köszönteni!
 És boldog, akit - mert előtte sapkát

WARWICK Emel - kegyesen pillantásra méltat. Es kéz a kézben járkál a királlyal: Az egész testőrsége őt vigyázza, Az egész udvar neki udvarol.

IDŐS MORTIMER S ezt a szarházit Senki sem képes végre ráncba szedni?

LANCASTER Útálják, de nem mer szólni egy sem.

IFJÚ MORTIMER Istenem, milyen szánalmas e kor! Ha grófjaink osztanák véleményem, Kiráncigálnák a királyi kézből, S az első fára húznák odakint, Ha már idáig felkapaszkodott, A hataloméhes gennyes alakot, Tönkreteszi országát s minket is.

WARWICK Épp itt jön a canterburyi érsek.

LANCASTER Az arca, ha jól látom, búskomor.
Jön a canterburyi érsek és egy kísérő

ÉRSEK Szaggatták, tépték szent ruházatát; Es szörnyen bántalmazták ez után; Majd elkobozták minden vagyonát, Börtönbe vetve őt magát. Jelentsd ezt A pápának: pattanj lovadra, indulj.

Kísérő el

LANCASTER Király ellen fegyverbe szállsz, uram?
ÉRSEK Mi szükség volna rá? Az Úr maga Ragad fegyvert, ha bárki egyházára Támad.

IFJÚ MORTIMER Csatlakozol-e országod Főrendjeihez, hogy Gavestonnak Fejét vegyük, vagy számkivessük őt?

ÉRSEK Mi más tethetnék? hisz mindez közelről Érint; Coventry püspöksége már övé.
Jön Izabella

IFJÚ MORTIMER Felséges asszony, hova ily sietve?
IZABELLA Az erdőbe futok, jó Mortimer, Hogy bánatomnak átadjam magam. Mert rám se néz már uram, a király, Csak Gaveston szerelméért bolondul; Csak rajta csügg, az arcát csipdesi, Mosolyog rá, és sugdos a fülébe; S ha engem lát, az arca elborul, „Menj már innen”, mintha ezt mondaná, „Nem látod, hogy Gavestonnal vagyok?”

IDŐS MORTIMER Miféle bűbáj rongthatta meg így?
IFJÚ MORTIMER Térj vissza az udvarba, asszonyom: A fondor franciát számúzni fogjuk, Vagy elveszünk; de a koronáját Előbb veszíti el Edward király: Erősek vagyunk, s bosszúra készek.

ÉRSEK De kardot a királyra ne fogjatok.

LANCASTER Gaveston foglya lett: őt fogjuk el.

WARWICK Itt már csak a nyílt háború segít.

IZABELLA Maradjon akkor; hadd éljen veled, Ne sújtsa férjemet polgárháború, Leélem csöndben sanyarú életem, Hadd szórakozzon, akivel akar.

ÉRSEK Megkönnyítem a dolgot, jó urak: Mi mind s a többiek, tanácsadói, Tanácskozunk, majd közmegegyezéssel Gavestont esküvel számúzni fogjuk.

LANCASTER De bármit is teszünk, gátja a király.

IFJÚ MORTIMER De akkor törvényes lesz lázadásunk.

WARWICK És mondd, uram, hol lesz találkozónk?

ÉRSEK Az Újtemplomban.

IFJÚ MORTIMER Tökéletes.

ÉRSEK De addig is, elvárlak titeket, Tiszteljétek meg szerény hajlékomat. Menjünk, urak.

LANCASTER Asszonyom, Isten önnel.

IZABELLA Ég áldja, Mortimer, s a kedvemért, Ne támadjon fegyverrel a királyra.

IFJÚ MORTIMER Ha pusztá szó elég; ha nem, muszáj lesz.

Mind el

HARMADIK JELENET

Utca Londonban. Jönnek: Gaveston és Kent

GAVESTON Lancaster nagy hatalmú hercege, Grófsága több, mint őszvérhátra férne, S az a két harci kakas Mortimer, S a félelmes lovag, Sir Guy of Warwick, Lambethba mentek, maradjanak is ott. *(El)*

NEGYEDIK JELENET

Az Újtemplomban. Jönnek: Lancaster, Warwick, Pembroke, Idős Mortimer, Ifjú Mortimer, canterburyi érsek és kísérők

LANCASTER Itt a Gavestont száműző irat.
ÉRSEK Add ide a papírt.
Aláírja, utána a többiek is

LANCASTER Hamar, hamar, a kezem ég a vágtyól.
WARWICK S az én szívem, hogy számkivetve lássam.
IFJÚ MORTIMER Remegj csak nevemtől a király, Ha nem rázza le végleg azt a férget.
Jön Edward király, Gaveston es Kent

EDWARD KIRÁLY Az zavar, hogy mellettem ül Gaveston?
LANCASTER Mostantól így lesz, mert így akarom.
IFJÚ MORTIMER Hogy melletted ül, nagyon jól teszi, Veszélyben volna máshol mindenütt.
IDŐS MORTIMER Nemesember hogy tűrheti e látványt?

Quam male conveniunt!
Szúrós szemmel méreget a paraszt!
Pembroke Egy pondrónak engedjen az oroszlán?
WARWICK Szemét alak, te, aki Phaetonként Kormányozni akarnád a napot!

IFJÚ MORTIMER Most elbuktak, a túlerő miénk:
Túrjuk tovább a pökhendi fölényt?
EDWARD KIRÁLY Elfogni Mortimert, az árulót!
MORTIMER Elfogni Gavestont, az árulót!
KENT Királyotoknak ezzel tartozol?

WARWICK Hogy mivel is, most megtanulhatod.
EDWARD KIRÁLY Hová visz k? Halál fia, megállj!
IFJÚ MORTIMER Nem árulók vagyunk, ne fenyegecs.
GAVESTON Ne fenyegecsd, tanítsd móresre őket!
Ha én volnék király...

IFJÚ MORTIMER Te rongy! hogy mersz te királyt emlegetni, ki még tán vér szerint se vagy nemes!
EDWARD KIRÁLY Legyen paraszt, ő akkor is a társam: Hajolni fog neki a legnagyobb is.
LANCASTER Ne becsmérelj így minket, jó uram!
Vigyétek már ezt az ocsmány Gavestont!

IDŐS MORTIMER Es Kentet is, aki hozzája húz.
Kísérők elviszik Gavestont és Kentet

EDWARD KIRÁLY Úralkodóra is emelj kezet!
Gyerünk, Mortimer, ülj Edward helyére;
Warwick, Lancaster, koronám vegyétek.
Elbántak így valaha is királlyal?

LANCASTER Tanulj meg banni népeddel s velünk.
IFJÚ MORTIMER Mi kész vagyunk felelni bármiért.
WARWICK Mért túrnék el egy jöttment senki gögjét?
EDWARD KIRÁLY Nem tudok szólni, fojtogat a düh.
ÉRSEK Ne idegeskedj, fő a türelem;
Meghallgatod, mit döntött a tanács.

IFJÚ MORTIMER Kitartás, most ez a legfontosabb,
Elérjük célunkat, vagy meghalunk.
EDWARD KIRÁLY Messzire tévedtek, ti túl merész urak!
Mert akkor hagy el engemet Gaveston,
Ha Anglia az óceánon át
Lebegve tart a távol Indiába.

ÉRSEK A pápai legátus, tudod, én vagyok:
S te Róma engedelmes fiaként,
Aláírod a száműzetését.

IFJÚ MORTIMER Te meg kiátkozod, ha megtagadja;
S megfosztva őt, választunk új királyt.
EDWARD KIRÁLY Hát erre megy ki! Ugysem engedek:
Átkozz ki! Fossz meg trónomtól! Gyerünk!
LANCASTER Ne késlekedj, tedd meg rögtön, uram.
ÉRSEK A püspököt ért sérelemre gondolj:
Vagy száműződ a gaztett kútfejét,

Vagy itt feloldozom e lordokat
A neked tett hűségeskü alól. EDWARD
KIRÁLY *(félre)*
Mi haszna fenyegetni; lágy szavú Leszek:
hajolni kényszerít a pápa. *(Fennhangon)* A
főkancellár, uram, te leszel; Te, Lancaster,
főadmirálisunk; A Mortimereket earlökké
teszem; Warwick, te Észak kormányzója
léssz; Te pedig Walesé. Ha ez sem elég,
Monarchiánkat szabdaljátok össze, S
osztózatok királyian fölötte, Csak
megmaradjon egy zug, egy sarok, Ahol
Gavestonommal vígan élek.
ÉRSEK Nem hat meg semmi; elszántak vagyunk.
LANCASTER Gyerünk, no, rajta, ird alá.
IFJÚ MORTIMER De mért szereted, kit gyűlöl a világ?
EDWARD KIRÁLY Mert jobban szeret az egész világnál;
Csak durva lelkű, gonosz emberek
Kívánhatják Gavestonom bukását;
Nemesembernek szánni kéne őt.
WARWICK S a hercegnek lerázni szegényét;
Csak ird alá: csak takarodjon innen.
IDŐS MORTIMER Sürgesd őt, jó uram!
ÉRSEK Az országból kész vagy száműzni őt?
EDWARD KIRÁLY Látom, muszáj, ezért hát kész vagyok;
De könnyemmel írom ezt alá. *(Aláírja)*
IFJÚ MORTIMER Betege a király a szerelemnek.
EDWARD KIRÁLY Ó, hullj le most, gyalázatos kezem.
LANCASTER Az utcán függesztjük ki: add ide. IFJÚ
MORTIMER Intézkedem, hogy elvigyék azonnal.
ÉRSEK Megkönnyebbült szívem.
WARWICK Az enyém is.
PEMBROKE Jó hír lesz ez az egyszerű népnek.
IDŐS MORTIMER Jó vagy rossz, itt nem marad tovább.
Mind el, kivéve Edward királyt

EDWARD KIRÁLY Mennyire sietnek száműzni szerelmem;
Kisujjukat se mozdítnák bajomban.
Alattvalója-e király a papnak?
Lakászsívet fiadzó büszke Róma, Ha
már az Antikrisztus templomában
Viaszgyertyáid fénye tündököl, Eméssze
tűz el hibbant házaid, A pápa összes
tornyát porba rontom; S lemészárolt
papok hulláitól Dagad folyód, a Tiber
árvize, Es partja sírkövektől lesz magas;
S az egyházvédő főurak közül, Király
legyek, ezt egy se éli túl.
GAVESTON *(visszajön)* Jó uram, azt sottogják mindenütt,
Hogy száműzték, s menekülhetek újra.
EDWARD KIRÁLY Igaz a hír, Gaveston: bár hazudna!
A pápai legátus akarja így,
Es menned kell, vagy trónfosztott leszek.
Király maradtam, s bosszút forralok;
Édes barátom, légy türelmesebb; Akárhol
élj, pénzed az lesz elég,
Ez ügysem tart soká, s ha mégis, meglásd,
Követlek; szerelmem nem múlik el soha.
GAVESTON Minden reményem bánat pokla lett?
EDWARD KIRÁLY Ne tépd szívem e mardosó szavakkal,
E földtől téged, engem önmagamtól
Szakítanak el.
GAVESTON Ó, jaj, szegény Gaveston,
Neki, hidd el, nem távozásra fáj, Hanem
hogy - kinek égi tekintetében
Boldogsága rejlett - téged hagy itt.
Máskülönben nem talál gyönyört soha.
EDWARD KIRÁLY Csak az kínozza meggyötört szívem,
Akármint teszek, most válnunk muszáj;
Te légy az ír kormányzó énhelyettem,
Maradj, amíg a változó szerencse
Haza nem hívhat. Nézd, itt a képem,
Cserébe, kérlek, add nekem tiéd;
Örizhetnélek ott, ahol most ezt,
Be boldog volnék, most meg nyomorult.
GAVESTON Mily százalmas is olykor egy király.
EDWARD KIRÁLY Nem engedlek, elbűjtatlak, Gaveston.
GAVESTON Ha rám találnak, rosszabb lesz nekem.
EDWARD KIRÁLY Sebként sajog simogató szavunk.
Egy néma ölelés szakítson el;
Maradj még; így nem hagyhatlak menni.

GAVESTON A pillanat könnycseppként legördül;
Ha menni kell, ne tépjük fel sebünk.
EDWARD KIRÁLY Kevés idő van indulásodig,
Engedd a két szemem veled betelnem,
Édes barátom, végig elkísérlek.
GAVESTON A főurak morogni fognak.
EDWARD KIRÁLY Kit érdekel dühük! Jer, indulunk: Ha
visszafordulhatnánk ugyanígy!
Jön Izabella
IZABELLA Hová megy az én uram?
EDWARD KIRÁLY Kotródj, francia ribanc, mit hízelelgesz?
IZABELLA A férjemnek se hízelelhetek?
GAVESTON A Mortimernek hízelegj, királyné...
Nem mondok mást - itélj magad, uram.
IZABELLA Rágalmazol, ha így beszélsz, Gaveston.
GAVESTON Hogy megrontottad, az nem volt elég? S
hogyan érzed a kerítője lettél?
EDWARD KIRÁLY De még becsületelem se szent neked?
GAVESTON Nem úgy értettem; asszonyom, bocsánat.
EDWARD KIRÁLY Mert szoros szálak fűznek Mortimerhez, A
te műved Gaveston száműzése. Vagy
megbékíted a bárókat vele,
Vagy én sohasem békülök veled.
IZABELLA Tán nem tudod, hogy erre nincs hatalmam?
EDWARD KIRÁLY Na, takarodj! Ne érints. - Jöjj, Gaveston.
IZABELLA Gazember vagy, ki elrablod uramat.
GAVESTON Hölgyem, te vagy, ki elrablod uramat.
EDWARD KIRÁLY Ne szólj hozzá: gebedjen bánatába.
IZABELLA Ezt érdemli szerinted Izabella?
Tanúm e könny, amit teérted ont,
Tanúm e szív, mi érted meghasad,
Hogy megalázza szerelme Izabellát! EDWARD
KIRÁLY S tanúd a menny, mi drága vagy szememben. Sírj ott;
mert míg Gaveston visszatér,
Nyugodt lehetsz, nem látsz engem soha.

Edward király és Gaveston el

IZABELLA Ó, rémes sorsra kárhozott királyné! Hajóra
szállva hagytam el hazám, Miért is
nem varázsolt más alakba Habokon
járó Kirké az úton,
Vagy nászom reggelén a borkehely
Bár habzó méreggel lett volna telt,
S mi körbefonta asszonyi nyakam,
Bár fojtott volna meg a két karod,
S ne látnám, hogy királyom elhagyott;
Eszét a fájdalomtól elvesztő Vad
Júnóként betölti zokogásom Borzalmas
égzengéssel földedet; Jupiter nem
csüggött Ganymedesén, Mint ő az
átkozott Gavestonon. De ezzel is csak
fokozom dühét; Szelid beszéddel kell őt
megkövetnem, Segítenem kell Gaveston
visszahívni; Hiába, akkor is csak őt
imádja, Hiába, életem örök pokol.
Újra jön Lancaster, Warwick, Pembroke, Idős és Ifjú Mortimer

LANCASTER Lám, ott a francia király húga,
Hogy törí kezét, és veri melleit.
WARWICK Edward király bánthatta meg így!
PEMBROKE Kérges a szív, ki ily szent lényre támad.
IFJÚ MORTIMER Az a Gaveston az oka, ha sír. IDŐS
MORTIMER De mért? Hisz végre elment. IFJÚ MORTIMER
Hogy van, kegyelmes asszony?
IZABELLA Kitért a gyűlölet belőle, Mortimer,
S bevallotta, hogy már nem szeret!
IFJÚ MORTIMER Végy róla példát, és te se szeresd.
IZABELLA Soha! Inkább ezer halált halok,
Pedig hiába minden, nem szeret.
LANCASTER Ne félj, most, hogy a megrontó távozott,
A bujasága is elpárolog.
IZABELLA Nem, Lancaster, soha! Azt róttá rám, hogy
Kieszközöljem a visszatértét; Ezt kéri
tőlem, és meg is teszem, Ha nem, kitilt
színe elől örökre.
LANCASTER A visszatértét? Mondjuk, hogy jöhet
Mint tengerpartra okádott vízhulla.
WARWICK Ily édes látványért ki ne üzné
Leggyorsabb kancáját is halálra.
IFJÚ MORTIMER Asszonyom, ezt nem mondhatod komolyan.
IZABELLA De, Mortimer, mert míg tiltástok él,
A feldühödött király számúz az udvarából;

Ha tényleg úgy szeretsz, mint állítod,
Te képviseld ügyem e főuraknál.
IFJÚ MORTIMER Hogy én könyörögjek Gavestonért?
IDŐS MORTIMER Felőlem, mert én úgysem engedek.
LANCASTER Én se, uram: beszéld le a királynét.
IZABELLA Beszélje le, ha tudja, a királyt,
Hisz én se akarom, hogy visszajöjjön.
WARWICK Akkor ne képviseld: csak takarodjon.
IZABELLA Magamat képviselem én, nem őt.
PEMBROKE Akárkit képviselesz is, kár a szóért.
IFJÚ MORTIMER Ne vesd ki horgod, szép királynő, a halra,
Ami, ha kifogtad, halálra ráz;
Gaveston a gaz rája, és remélem,
Hogy most már az ír tengeren hajó.
IZABELLA Üljl mellém, kedves Mortimer, kicsit, S
be fogod látni súlyos indokom,
S te magad fogod visszahívni őt.
IFJÚ MORTIMER Képtelenség, de mondd el, mire gondolsz.
IZABELLA Legyen; de kívülünk ne hallja senki.
(*Félrevonulva beszél az Ifjú Mortimerhez*)
LANCASTER Ha a királynő őt mégis megnyeri,
Kitartotok ti akkor is velem?
IDŐS MORTIMER Nem én, az unokaöcsém ellen.
PEMBROKE Ne féljete, nem képes rábeszélni.
WARWICK Csak néztek, mily forrón könyörög.
LANCASTER De jeges pillantása megtagadja.
WARWICK Mosolyog rá. Most mintha Mortimer
Is hajlana szavára.
LANCASTER Legyen bár
Barátságunk az ár, nem engedek.
IFJÚ MORTIMER Meg kell lennie, nincsen más megoldás.
Hogy e Gavestontól, hogy undorodom,
Nem kételkedtek abban jó urak,
S ha most magam kívánom visszatérését,
Csupán magunkért, nem érte teszem, Sőt
államunkért, sőt, uralkodónkért.
LANCASTER Fúj, Mortimer, szégyent hozol magadra;
Ha így van, jogos volt száműzetése? De
így legyen, jó attól visszahívunk? Neked
fekete a fehér, nappal az éj?
IFJÚ MORTIMER Lancaster, tiszteletre intelk.
LANCASTER Tisztellek bár, de ez kizárja egymást.
IZABELLA Hallgasd végig, mit állít, jó uram.
WARWICK Nem számít, mit beszél. Mi kész vagyunk.
IFJÚ MORTIMER Nem kívánjátok Gaveston halálát?
PEMBROKE Bár hullá volna már.
IFJÚ MORTIMER Hát engedjétek, hogy megindokoljam.
IDŐS MORTIMER De kérek, hogy ne csúrd-csavard a szót.
IFJÚ MORTIMER A cél, mi engem hajt, halaszthatatlan, Az
ország és király javára lenni;
Nem értitek? A dúsgazdag Gaveston,
Írországban akárhány jó barátot
Szerezve gyűjthet ellenünk hadat,
Amíg csak él, s ameddig szeretik, Igen
nehéz lesz őt megdönteniünk.
WARWICK Ezt ne feledd el, Lancaster uram.
IFJÚ MORTIMER De itt, a közutalát tárgya ellen
Mi bárkit könnyedén felbujthatunk,
Aki őt itt törrel köszönti majd. Ki
vádolná a gyilkost árulással, Sőt
inkább bátorságáért dicsérik, S a
krónikákba vésik fel nevét, Ki ezt a
rákfenét kimetszi végre.
PEMBROKE Igazat beszél.
LANCASTER De mért nem végzett eddig vele senki?
IFJÚ MORTIMER Azért, urak, mert nem jutott eszünkbe; De
többet mondok, hogyha végre rájön, Hogy
tőlünk függ sorsa, kiűzetése, Meg fog
hunyaszkodni majd, jó urak, S a legkisebb
nemes sem bántja meg.
IDŐS MORTIMER Na, és ha mégsem így tesz, jó öcsém?
IFJÚ MORTIMER Az felkelésünk jó alapja lesz,
Hisz bármiképp is fogjuk indokolni,
Király ellen lázadni árulás,
De így a nép az oldalunkra áll, Akik, ma
még, az apja kedviért Támogatják, de
nem szenvedhetik Ezt az egy éjjel, eső
után nőtt gombát, Ezt a Cornwallt, na
meg ahogy kinéz, Ki nemesebb kíván
lenni a nemesnél; S ha köznép és
nemesség egyesül, Edward se óvja
meg többé Gavestont; A legszilárdabb
erőből is kivetjük.

S ha a kiv telben mégis lomha volnék,
Nevezetek lakájnak, mint Gavestont.
LANCASTER Lancaster így már bátran elfogadja.
WARWICK Pembroke meg én s hozzájárulunk.
IDŐS MORTIMER És én.
IFJÚ MORTIMER Betölt, boldoggá tesz bizalmatok, A
szolgátok mostantól Mortimer.
IZABELLA S ha Izabella szívességtek feledné, Maradjon 5
magányos, elhagyott; De lám,
legjobbkor) Uram, a király, Ki
Cornwall lordját végig elkísérte, Most
visszatért. Repesni fog a híre;
De úgy, mint én soha, hisz jobb szeretem,
Mint ő Gavestont; O. ha csak felügy Tudna
szeretni; lennék háromszor áldott.
EDWARD KIRÁLY (*újra jön gyászban*)
Mióta elment, így gyászolom hiányát:
A bánat nem győtorzte úgy szívem, Mint
vágyakozásom Gaveston után; S ha
visszaválthatná a birodalmam,
Felosztanám az ellensége közt. Es
nyernék mégis: egy örök barátot.
IZABELLA Lám, szüntelen csak őt siratja még.
EDWARD KIRÁLY A szívemet a bánat, mint az üllőt,
Küklopszi kalapáccsal döngeti,
Es fülrepszó larmát csap fejemben,
Gaveston utáni vágyam tönkretesz;
Kelt volna bár pokolból fúria,
S a jogarommal vert volna agyon,
Mikor el kellett hagylalak, Gaveston.
LANCASTER *Diablo, ez miféle szenvedély?*
IZABELLA Kegyes uram, egy hírt hozok neked.
EDWARD KIRÁLY Hogy Morlimerjével elcsevegett?
IZABELLA Hogy visszahívják Gavestont, uram.
EDWARD KIRÁLY Ily édes hír, az nem lehet való.
IZABELLA Szeretsz-e majd, ha mégis úgy találd?
EDWARD KIRÁLY Ha úgy lesz, mit meg nem tenne Edward?
IZABELLA Gavestonért, de nem Izabelláért.
EDWARD KIRÁLY Teérted, szép királyném, és királyod
Egy színarany nyelvet akaszt nyakadba,
Hogy lám, Gavestonért, akit szeretsz,
Ilyen csodás sikerrel könyörögöttél.
IZABELLA Más ékszer ne díszítse már nyakam,
Es gazdagabb se legyek már soha;
Elég, amit e dús kincstár megád.
EDWARD KIRÁLY Fogadd el hát kezemet, íme, újra,
Es másodsor is légy a hitvesem.
IZABELLA Bár boldogabb lehetnék, mint először;
Lám, kedvesem, kik térdre hulltak itt,
Aki egyetlen jó szavadra vámak, Most
üdvözöld e nemesurakat.
EDWARD KIRÁLY Hős Lancaster, öleljed át királyod; Mint
fényes nap szakít fel ködgomolyt,
Múljon el gyűlölet a mosolyára;
Legyél, kérek, te mindenben a társam.
LANCASTER Köszöntésedtől túlcserél szívem.
EDWARD KIRÁLY Warwick legyen legfőbb tanácsadónk;
Ezüst haja díszítse udvarunk,
Ne riktó selyem vagy drága hímzés.
Korholj, jó Warwick, ha tétúra térnék.
WARWICK S te sújts le rám, ha én megsértenélek.
EDWARD KIRÁLY A nyilvánosság előtt, a menetben,
Király előtt a kardot vigye Pembroke.
PEMBROKE S e karddal Pembroke harcolni fog érted.
EDWARD KIRÁLY Mért vonul el az ifjú Mortimer?
Te légy királyi flottánk főparancsnoka; S
ha nincs inyedre e kitüntetés, A
Birodalmi Marsall te leszel.
IFJÚ MORTIMER Az ellenséged is marsallnak ismer,
Mert Angliát és téged is megóvjak.
EDWARD KIRÁLY S mi téged illet, chiirke-i Lord Mortimer,
Háborúkban gyűlthatalmas érdemed
Nem gyatra díj, silány polc illeti; Legyél a
most toborzott had vezére, Kik készei
állnak már a skótok ellen.
IDŐS MORTIMER Felső, megtisztelked szerény személyem;
Hisz életemem a háború.
IZABELLA Erős és gazdag az angol király,
Akit ilyen szeretet vesz körül.
EDWARD KIRÁLY O, Izabella, be könnyű most szívem.
Koronaór, vidd végzésünket el
Gavestonomnak, Írországba nyomban;
Röpülj Beaumont, Irisznél, Jupiter
Merkurjáról is sebesebben.

BEAUMONT Úgy tesztek, kegyelmes úr. (E1)
EDWARD KIRÁLY Lord Mortimer, kezd megbiztatásod.
Menjünk be mind, s királyin ünnepeljünk. S
míg Cornwall lord, barátunk, érkezik,
Időnk kitölti harci játék, bajvívás, Majd
esküvőjére is sort kerítünk; Nem sejtitek,
hogy elígértem őt, Gloucester-örökös
unokahúgomnak?
LANCASTER Ezek aztán a hírek, jó uram.
EDWARD KIRÁLY A szent nap reggelén, ha nem is érte,
Lovagi tornánk fényét emelendő,
Legyetek bőkezűk a kedvemért. S én
meghálálom szívjóságotokat.
WARWICK Mi mindenben követjük a parancsod.
EDWARD KIRÁLY Köszönöm, jó Warwick. Gyertek, vígadjunk.
Mind el, kivéve Idős és Ifjú Mortimert

IDŐS MORTIMER Őcsém, vár Skócia, te itt maradsz. Most
ne szegülj már szembe a királlyal, Ki
eredendően szelíd és jószívű; S ha már
Gavestonjéért így bolondul, Hadd
teljesüljön vágya nélkülünk. A nagy
királyoknak is volt kegyence; Nagy
Sándor Hephaesteionját szerette, A
győztes Herkules Hülászst siratta, S
kemény Achillest is megviselte Barátja, a
szép Patroclus halála. De a királyokon
túl, bölcssek is: A római Tullius Octavért
rajong, Komoly Szókratész vad
Alkibiadészért. Ne bántsuk hát a fiatal
királyt, Kinek lágysága még csupa ígéret.
Hadd szórakozzon hiú hercegével,
Leszoktatják érettebb éveit,
Meglátod, még e játékszerekről.

IFJÚ MORTIMER Bátyám, nem buja szenvedélye bánt, De
undorít, hogy elpofátlanodjon Király
kegyéből ez a patkány, Ki
államkincstárt zabrálna kicsapong, Míg
zendülést nem szít a zsoldhiány. Hátán
egy herceg évi jövedelme, Az
udvarunkban Midásként feszít,
Nyomában az élősödők hadával,
Fantasztikus, örült libériáik
Lefózik Próteuszt, az istenit;
Piperkőcben sem láttam ilyet még.
Rövid, olasz csuklyás köpenyén
Az igazgyöngy, akár a tenger, s toszkán
Sapkáján a gyémánt öklömnyi nagy. Es
kihajolva ablakán kacag Edward meg ő,
ha bárki elhalad, Kirőhögik ruhánk,
kíséretünk. Bátyám, ezért vagyok ily
viszketeg.

IDŐS MORTIMER Nem látod tán, hogy hogy megváltozott?
IFJÚ MORTIMER Megváltozom én is, ha ez segít.
De míg e kard, e szív, e kéz enyém,
Nem fogok meghunyászkodni, nem én A
felkapaszkodott senki előtt. Ismersz:
induljunk, gyere bátyám.

MÁSODIK FELVONÁS ELSŐ JELENET

Terem Gloucester házában. Ifjú Spencer és Baldock jön

BALDOCK Spencer,
Mivel Gloucester herceg, gazdánk, halott,
Kihez kívánsz szegődni ez után?
IFJÚ SPENCER Nem Mortimerhez, se övéihez, Mert
ellenségek ő meg a király. Baldock,
tanuld meg: a pártoskodó Nem használ,
se magának, se nekünk; De annak, akit
szeret a király, A fél szavára csúcsra
juthatunk. A szabadelvű Cornwall az a
férfi, Szerencséjére építem reményem.
BALDOCK Talán beállná a kíséretébe?
IFJÚ SPENCER Nem, társa lennék; mert igen szeret,
És beajánlott volna a királyhoz.
BALDOCK De hisz számúzták; nincs semmi reménye.
IFJÚ SPENCER Nem tart ez már soká, mert jól figyelj,
Elárulta titokban egy barátom,
Hogy számúzást feloldva érte küldtek; E
percben érkezett a posta meg,

BALDOCK Úrnőnknek írt maga Edward király,
S míg olvasta, mosolygott; azt hiszem
Szerelméről, Gavestonról van benne szó.
Könnyen lehet; Gaveston számúzése óta
Kisasszonyunk itt bezárkózva él. En azt
hittem, a házasságnak vége, S a nagy
távolság felejtésre bírta.
IFJÚ SPENCER Nem ingatag úrnőnk első szerelme,
Fogadok, hogy megszerzi még Gavestont.
BALDOCK Remélem, akkor engem is ajánl,
Hisz én neveltem kislánykora óta.
IFJÚ SPENCER Csak vesd le végre tudós küllemed,
Sajátítsd el az udvar modorát, Sötét
talárod, hidd el, mit se ér, Se
bársonygallér, selyemkézeltő, S
hogy illatozol, mint egy rózsakert,
Es zsebendőcskét gyűrögtesz kezdedben,
S imádkozol az asztal végénél, Vagy
roggyant térdel állsz egy úr előtt, S a
földre szegzed két behunyt szemed, Es
szólsz: „Milyen igaz, nagyságos úr”, Nem
így férközöl a nagyok kegyébe, Légy
büszke, nyílt, derűs, határozott, Sőt, néha
szűrj oda, ha úgy adódik.
BALDOCK Szíviből utálok minden formaságot,
Ez játék nálam, és képmutatás.
Vén gazdám életében oly precíz volt,
A gombjaimba is belekötött,
Gombostűfejnyi mind, de neki túl nagyok;
Segédlelkész se néz ki úgy, mint én, De
belül közben kéjszóvár vagyok, Es
bármilyen gazemberségre kész. Nem
vagyok én olyan pedáns, nem én, Ki
folyton így beszél *propterea quod**.
IFJÚ SPENCER Hanem ki *quandoquidem*,** azt hadarja,
S a létigét is könnyen képezi.
BALDOCK Hagyd ezt a tréfát; itt jön úrnőm.
Jön Edward király unokahúga

ÚNOKAHÚG Ha fáj a szívem, amikor elűzték, Most
annál inkább jókedvű vagyok.
Levelem jött az én Gavestonomtól:
Szabadkozol? Miért, szerelmesem?
Tudom, hogy nem jöhettél hamarabb.
„*Jövök tehozzád, ha belehalok is:*”
Szerelmének mi lehet jobb tanúja: „*Ha
elhagynálak, álljon meg szívem,*”
Nyugodj, ahol majd ő alussza álmát.
Most lássuk, mit ír uram, a király:
Azonnal térjék vissza udvarába,
Gavestonomhoz. Itt miért maradnék,
Ha az esküvőnk napját is kitűzte? Ki
van ott? Baldock!
Készítsd a kocsit; máris indulunk.
Meglész, asszonyom.
Es tüstént jöjj a park bejáratához.

BALDOCK
ÚNOKAHÚG
Baldock el

Spencer, maradj, és légy a társaságom,
Csodás híreim vannak, jól figyelj:
Cornwall herceg átkelt a tengeren, S
az udvarba ér velünk egy időben.
IFJÚ SPENCER Tudtam, hogy őfelsége visszahívja.
UNOKAHÚG Ha minden úgy alakul, mint remélem,
Szolgálataid, Spencer, nem feledjük.
IFJÚ SPENCER Alázatosan köszönöm, asszonyom.
UNOKAHÚG Gyerünk, vezess: úgy vágyom már utáná. (E1)

MÁSODIK JELENET

*Tynemouth vára előtt. Jönnek: Edward király, Izabella, Kent, Lancas-
ter, Ifjú Mortimer, Warwick, Pembroke és kísérelők*

EDWARD KIRÁLY A szél csodás; nem értem, hol marad;
Félek, a tenger nyelte el hajóját.
IZABELLA Nézd, Lancaster, mennyire izgatót,
Kegyencén jár az esze szüntelen!
LANCASTER Uram.
EDWARD KIRÁLY Mi az? Mi újság? Gaveston partot ért?

* Mert (választékos latinság)
- Mivelhogy (választékos latinság)

IFJÚ MORTIMER Kibirhatatlan ez a nyafogás!
Mi kockán forog, súlyosabb a tét:
A franciák megszállták Normandiát.

EDWARD KIRÁLY Ó, semmisség; majd elkergetjük őket;
Mondd, Mortimer, a pajzsodor mi lesz
A tervezett nagy tornaviadalban?

IFJÚ MORTIMER Olyan szerény, szóra sem érdemes.
EDWARD KIRÁLY Könyörgök, mégis áruid el nekem.
IFJÚ MORTIMER Ha így kívánod, elárulhatom: Roppant,
virágzó cédrust képzetek, Legfelső
ágán királyi sasok, Es kérgemen az
üszög kúszna fel, Míg el nem ér a
csúcsonak lombjái; A mottó: *Aeque
tandem**

EDWARD KIRÁLY S a te jeled, jó Lancaster, mi lesz?
LANCASTER Homályosabb értelmű, mint övé.
Plinius említ egy repülőhalat, A
többi halak gyilkos gyűlölettel
Mind üldözik, ezért ugrik a légbé.
S ha fölbukik, egy szárnyas ott terem,
Hogy megragadja: ez lesz pajzsomon.
S a mottó: *Undique mors est***.

KENT Gőgös Mortimer, Lancaster, te köszívű,
Talán így kell uralkodót szeretni? Ilyen
gyümölcsöt hoz a békülés? Szavakban
él csupán a szép barátság, A pajzs
mutatja züllött arcotok! Mi más e kép,
mint aljas rágalom A nemes Cornwall
és fivérem ellen?

IZABELLA Drágám, ne háborogj, hiszen szeretnek.
EDWARD KIRÁLY Az nem szeret, ki gyűlöli Gavestont. A
cédrus én vagyok; ne rázzatok; Sasok,
nem szárnyaltok ti oly magasra, Hogy
solymárszíjjal le ne rántsalak; Es *Aeque
tandem*, kiáltja az üszög A büszke
bárokknak Britanniában. S ki
repülőhalhoz hasonlítanád, Halált
ígérve víz alatt s fölött, Nem nyeli őt el
ocsmány víziszörny, Se szárnyas
hárpia*** el nem ragadja.

IFJÚ MORTIMER Ha mikor nincs itt, ennyire imádja,
Jelenlétében képes bármire.

LANCASTER Kiderül mindjárt: ott jön ő maga!
Jön Gaveston

EDWARD KIRÁLY Édesem! Gaveston!
Barátod tárt karokkal üdvözöl! A
távolodban itt megölt a bánat,
S mint hajdan szép Danaé szeretői, A
lányt mikor magas toronyba zárták, A
vágyuk egyre nőtt, s dühük vele,
Enyém is ugyanígy; de látni téged
Megédesíti régi perc keservét, Amikor
végignézve távozásod, A szívem
elsírt könnyeimbe fúlt.

GAVESTON Uram, király, szavaddal megelőztél; De
ujjongásra még akad szavam, A
pásztor, kit a tél s a fagy gyötört, Nem
pezdül úgy az új tavasz színétől, Mint
én most, hogy felséged láthatom.

EDWARD KIRÁLY Egyiktek sem üdvözli Gavestont?
LANCASTER Dehogynem! Persze! Kamarás uram!
IFJÚ MORTIMER Derék Cornwall, üdvözlünk körünkben!
WARWICK Man kormányzója, hát Isten hozott!
PEMBROKE Hozott Isten, kancellár uram!
KENT Testvérem, hallod őket?
EDWARD KIRÁLY E főnemesek így bánnak velem?
GAVESTON Nem tűrhetem durva sértéseiket.
IZABELLA (*félre*) Mi lesz velem, ha ezek öltre mennek!
EDWARD KIRÁLY Forraszd torkukra; én majd megóvlak.
GAVESTON Ormótlan, tuskó bárók, mért e gőg?
Zabáljatok csak otthon birkahúst,
S ne sértegetsetek engem fogadva itt,
Nem vethetem szemem annyira a porba,
Hogy megláthassam bármelyőtöket.

LANCASTER (*kardot ránt*)
Nem vagy te méltó még e kardra se.

EDWARD KIRÁLY Árulás! Árulás! Hol van az áruló?
PEMBROKE Itt van! Itt van!
EDWARD KIRÁLY Vigyétek Gavestont, mert megölik.

* Egyenlő távolságra

Halál mindenfélét

***A görög mitológia nőfejű ragadozómadara

GAVESTON Az életed felel e pártütésért.
IFJÚ MORTIMER Mocsok, tiéd! ha el nem hibázom.
(*Megsebzí Gavestont*)
IZABELLA Mit tettél, ó, jaj, te eszeveszett?!
IFJÚ MORTIMER Bár megdöglene, és én lennék oka!

Gaveston el kíséreléssel

EDWARD KIRÁLY Felelni fogsz, pedig nagyon is é!
Kemény árat fizetsz a zendülésért:
El színem elől! Az udvarból kitiltlak.

IFJÚ MORTIMER Egy Gaveston miatt nem fogsz kizárni.
LANCASTER Fülénél fogva visszük a bakóhoz.
EDWARD KIRÁLY Saját fejed vigyázd, ne féltsd övét.
WARWICK A koronád vigyázd, ha védenéd.
KENT Warwick, e szók nem illenek korodhoz. EDWARD
KIRÁLY Ez összeesküvés énellemem, De úgy
éljek, fejük letaposom,
Mivel lenéznek, azt hiszik legyűrték.
Edmund, induljunk, gyűjtsünk új hadat.
A háború majd dőllyük megcsapolja.

Edward király, Izabella és Kert el

WARWICK Magánkívül van, úgy látszik, a király;
Legjobb, ha várainkba visszatérünk.

IFJÚ MORTIMER Kerüljön csak még kivülből magán!
LANCASTER Kizárt dolog, hogy szót értsünk vele;
Ha fegyverekkel térdre kényszerít.
Ne túrjuk ezt, de közös esküvel
ítéljük most Gavestonját halálra.

IFJÚ MORTIMER A rohadék nem ússza ezt meg élve!
WARWICK Véréet veszem, vagy beiepusztulok.
PEMBROKE Pembroke is erre esküszik, ha kell.
LANCASTER S Lancaster is. Dacolva a királlyal, Küldjük
szét tüstént hírnökök hadát,
Esküdjön föl a nép is ellene.

Küldönc jön

IFJÚ MORTIMER Levelek? Honnan?
KÜLDÖNC Skóciából, uram.
(*A leveleket Mortimernek adja*)

LANCASTER Mi van, kuzin! Mi hír barátainkról?
IFJÚ MORTIMER Bátyám fogságba esett Skóciában.
LANCASTER Kiváltatjuk, csak légy egész nyugodt.
IFJÚ MORTIMER Ötezer fontra taksálják a díját.
Királyunknak kell ezt kifizetni,
Vagy non miatta lett hadifogoly?
Megyék a királyhoz.

LANCASTER Azt jól teszed, én is megyek veled.
WARWICK Ezalatt Lord Pembroke meg én
Newcastle-ba indulunk toborozni. IFJÚ
MORTIMER Tegyétek, s később csatlakozunk.

LANCASTER Nem árt az elszánt komoly óvatosság.
WARWICK Megbízhatok bennem. (*El Pembroke-kal*)

IFJÚ MORTIMER Ha mégis úgy dönt, hogy nem váltja ki,
Olyant mennydörgök bele a fülébe,
Milyent alattvalótól nem hallott soha.

LANCASTER Számíthatok rám. Ki az? Hahó!
Jön egy ór

IFJÚ MORTIMER Ó, nagyszerű, az ór kapóra jön.
LANCASTER Vezess minket.
ÓR Hová kívánják az uraságok?
IFJÚ MORTIMER Hová? Csakis a király elé.
ÓR Ófelsége egyedül kíván, lenni.
LANCASTER Lehet, de mi beszélni szeretnénk vele.
ÓR Nem mehetnek be, uram.
IFJÚ MORTIMER Hogy nem mehetünk be?
Jön Edward király és Kent

EDWARD KIRÁLY Mi ez a láрма? Kik ezek? Ja, ti? (*Elindul
kifelé*)

IFJÚ MORTIMER Maradj csak itt, uram; rossz hírt hozok. A
nagybátyámat elfogták a skótok. EDWARD
KIRÁLY Akkor váltsd ki.

LANCASTER Ez a te háborúd; tiéd a váltság.
IFJÚ MORTIMER Es ki fogod fizetni, vagy...
KENT Mi az, Mortimer, fenyegetni mersz?
EDWARD KIRÁLY Nyugodj meg, máris megkapod pecsétünk,
Es egész államunkban gyűjthetsz érte.

LANCASTER Az a kis korcs tanított erre is. IFJÚ
MORTIMER Uram, a Mortimerek nagy családja
Eléggé tehető, s ha birtokát eladná,

Ilyesztő nagy serege jönne össze;
Nem koldulunk, mi így imádkozunk.
(Kardjára csap)

EDWARD KIRÁLY Sokáig tart még ez a gyötrelem?
IFJÚ MORTIMER Mert egyedül vagy, őszinte leszek.
LANCASTER Én is, uram, s aztán Isten veled.
IFJÚ MORTIMER A vég nélküli léha ünnepek,
Az a sok gusztustalan fölvonulás,
S a Gavestonra szórt rengeteg ajándék
Felitta pénzed, és most gyöngé vagy;
S a nép morog, megfeszül s belerokkan.

LANCASTER Készül a lázadás, és kész leszel te is.
Helyőrségeid felszámolta a francia,
Nyomorékhad jajong a kapuidnál. A
vad O'Neill, vérszomjas ír hadával
Angliában folytatja működését. A
skótok York váráig törtek át,
Es zsákmányolnak akadálytalan.

IFJÚ MORTIMER A szűk tengerszoros a büszke dáné, S
a kikötőben vesztegel hajód.
LANCASTER Ki küld ide külföldről követet?
IFJÚ MORTIMER És hízelgőkön kívül ki szeret?
LANCASTER A szelíd királyné, Valois húga,
Panaszkodott, hogy hogy magára hagyta.
IFJÚ MORTIMER Az udvarodban semmiemberek, Egy
sincs, aki dicsőségedre válna, Se
főurak, mert nem becsülte őket. Es
rágalmat szór rád az utcanép; Es
gúnydalt gajdol várt bukásodért.

LANCASTER Fönn, északon, akiknek háza ég,
Lemészárolva asszony és gyerek,
Hajukat tépve futnak föl s alá,
Átkoznak téged és Gavestonod.

IFJÚ MORTIMER Egyetlenegyszer bontottad ki zászlód, A
katonák mint rossz komédiások
Meneteltek riktó rongyaikban,
S az élükön arany lebernyegedben
Ügettél, nők szemfénye, kacagva,
Sisakodon a forgó fönn viháncolt.

LANCASTER Ezért van, hogy az éles nyelvű skót
Bökverset költ Anglia szégyenére:
„Angol lányok sírjátok, sírjátok, A
fiúk foga skót fűbe harapott,
Hajhó, halihó!
Nem így képzelte a nagy angol király,
Hogy skótok földjén majd rendet kaszál!
Hát nem csudajó?”

IFJÚ MORTIMER Wigmore repül, kiszabadítani bátyám.
LANCASTER És kardunk elé bármit megszerez;
Ha bánt, bármikor megtorolható,
Viszontlátjuk egymást a harcmezőn.

Nemesek el

EDWARD KIRÁLY Nagy haragomban majd szétvet a düh;
E lordok már annyiszor meggyötörtek,
S nem mertem megtorolni, mert nagyok;
Oroszlán megriadt egy kiskakastól?
Edward, ereszd ki szörnyű karmaid,
Kiontott vérük oltsa szomjadat;
S ha majd kegyetlen lennék s zsarnoki,
Köszönjék csak maguknak, banni kár.

KENT Már látom, hogy e visszás szerelem
Az államunk és trónod végzete,
Nyakunkon a polgárháború,
Bátyám, kérlek, számúzzed őt örökre.

EDWARD KIRÁLY Te is Gaveston ellensége lettél? KENT
És bánom már, hogy a pártjára álltam.

EDWARD KIRÁLY Te áruló! Vonyíts a Mortimerrel.
KENT Gavestonodnál százszor szívesebben.
EDWARD KIRÁLY Takarodj innen, ne is lássalak.
KENT Nem csoda, hogy nemeseid lenézed,
Ha testvéred is ellököd magadtól. (Ei)

EDWARD KIRÁLY Kotródj! Gaveston, csak én vagyok barátod!
Csináljanak bármit, mi Tynemouthban élünk,
S karöltve sétálunk a várfokon,
Kit érdekel, ha lenről ostromolnak?
De itt a nő, e vizsaly főoka.

Jön Izabella, Edward unokahúga, két udvarhölgy, Gaveston, Baldock és Ifjú Spencer

IZABELLA Híre ment, hogy uraink hadra keltek.
EDWARD KIRÁLY Híre ment, hogy az ő pártjukra állsz.
IZABELLA Gyanúsítasz alaptalan megint?
UNOKAHÚG O, bácsikám, légy hozzá kedvesebb.

GAVESTON Légy színlelésből kissé nyájasabb.
EDWARD KIRÁLY Bocsáss meg, édes, kicsúszott a számon.
IZABELLA Izabellád máris megbocsátott.
EDWARD KIRÁLY A Mortimer úgy elbizakodott,
Nem szégyell háborúval fenyegetni.
GAVESTON Nem kéne a Towerba zární őt?
EDWARD KIRÁLY Azt nem merem, mert nagyon népszerű.
GAVESTON Hát majd titokban visszük őt oda.
EDWARD KIRÁLY Bár Lancaster meg ő egymásra ürtiné
Színig telt habzó méregpoharát;
Pokolba velük, de mondd, kik ezek?
UNOKAHÚG Apám szolgálja volt, míg élt, a kettő:
Légy pártfogójuk, kérlek, ezután.
EDWARD KIRÁLY Mondd, hol születettél? Mi a címered?
BALDOCK Baldock vagyok; s rangom Oxfordból,
Nem cimertanokból kölcsönöztem.
EDWARD KIRÁLY Csak annál jobban megfelelsz nekem.
Maradj kísérom, meglesz mindened.
BALDOCK Alázatosan köszönöm, királyom.
EDWARD KIRÁLY Ezt ismered Gaveston?
GAVESTON Ó, igen.
A neve Spencer; régi jó családból;
A kedvemért fogadd kíséretedbe.
Méltóbbat erre nála nem találsz.
EDWARD KIRÁLY Nos, Spencer, mert ő ajánl, gyere,
Előléptetlek meglásd nemsokára.
IFJÚ SPENCER Nagyobb előreléptetés nem érhet,
Ha felséged a szeretetére méltat.
EDWARD KIRÁLY Kishúgom, ez nászod ünnepnapja lesz,
Gaveston, láthatod miként szeretlek,
Hisz unokahúgunkhoz házassítlak,
S te lépsz az elhunyt Gloucester örökébe.
GAVESTON Sokan neheztelnek majd rám ezért;
Szeressenek, gyűlöljenek, ha tetszik.
EDWARD KIRÁLY Nem korlátozhat pár makacs nemes;
Naggyá az lesz, akit én pártolok.
Gyertek mind, s ha megvolt az esküvő,
Jöhet az összes összeesküvő!

Mind el

HARMADIK JELENET

Tynemouth vára közelében. Jönnek: Kent, Lancaster, Ifjú Mortimer, Warwick, Pembroke és mások

KENT Szülőházánk iránti szeretet
Vezet hozzátok s a királytól el,
E háborúban az állam érdekében
Az életemmel kész vagyok kiállni.
LANCASTER Szerintem ez csak átlátszó manőver,
Es nyájas arccal férközik közénk.
WARWICK Testvéred a király, és jó okunk van
A legrosszabbakat feltételezni.
KENT A tisztességemet kockáztatom:
Ha ennyi is kevés, úgy Isten áldjon.
IFJÚ MORTIMER Maradj, Kent: egy Plantagenet még soha
Szavát nem szegte meg: megbízom benned.
PEMBROKE De mért épp most hagyta magára őt?
KENT Ezt Lancasterrel már előbb közöltem.
LANCASTER Úgy van. A helyzet most, uraim, az:
Gaveston titokban megérkezett, Es
Tynemouthban vigad a királlyal. A
vár falát bevesszük híveinkkel,
Rajtuk ütünk, kik mit sem sejteneek.

IFJÚ MORTIMER Előre indulok.
WARWICK És én követlek.
IFJÚ MORTIMER Elődeim megtépett zászlajával,
Mi felsöpörte Holt-tenger homokját,
Ahonnan nevünk, a Mortimer származik,
Kapaszkodok e vár magas falára - Szólj
riadó, fokozd a dárídót,
Te légy Gaveston lélekharangja! LANCASTER Senki se merje a
királyt bántani; Gyilkoljátok Gavestont s híveit.

Mind el

NEGYEDIK JELENET

Tynemouth várában. Jön Edward király és Ifjú Spencer

EDWARD KIRÁLY Spencer, beszélj, mondd, hol van Gaveston?
IFJÚ SPENCER Nagyon félek, megölték, fenséges úr.
EDWARD KIRÁLY Nem, itt jön élve; történten bármi már,
Gyilkoljanak, raboljanak nyugodtan.

Jönnek: Izabella, Edward unokahúga, Gaveston és nemesek

A várat bevették. Meneküljtek!
Hajóra mind, és irány Scarborough.
Spencerrel majd a szárazon megyünk.

GAVESTON Maradj, uram! Téged nem bántanak!
EDWARD KIRÁLY Nem bízom bennük, Gaveston, siess!
GAVESTON Ég veled.
EDWARD KIRÁLY Ég áldjon, húgom.
UNOKAHÜG Áldjon ég a viszontlátásig, bácsikám.
EDWARD KIRÁLY Ég áldjon, Gaveston; és ég veled, húgom.
IZABELLA Ne áldja ég királynéd, Izabellát?
EDWARD KIRÁLY Dehogynem, Mortimer megáld, ne félj.

Mind el, kivéve Izabellát

IZABELLA Tanúm az ég, hogy csak te vagy szerelmem,
De te kitépted magad karjaimból;
Szoríthatnám e szigetet szívemhez,
Magammal vinnélek, el, akárhová!
Bár két szememből ömlő könnyeim
Meglágyítanak a kőszívét,
S ha már enyém, ne válánk el soha!

Jönnek Lancaster, Warwick, Ifjú Mortimer és mások. Dobpergés

LANCASTER Hogy a csudába szökhettek el innen?
IFJÚ MORTIMER És ki ez itt? Csak nem a királyné?
IZABELLA De, Mortimer, a nyomorult királyné,
Sóvár szívem a bánat marja szét,
Testem szüntelen gyász fonnyasztja el.
Kezem fáradt már elhúzni Gavestont,
Gonosz Gavestont Edward közeléből:
Hiába minden, hiába igyekszem,
Elfordul tőlem, és rá mosolyog.

IFJÚ MORTIMER Ne sírj tovább, mondd, hol van a király?

IZABELLA Mit akartok tőle? Őt keressétek?

LANCASTER Nem őt, csak azt az átkozott Gavestont.
Távol álljon tőlem a gondolat,
Hogy a királyomra emeljek kezét!
Gavestont akarjuk, senki mást,
Hazánkat tőle kell megtisztítani:
Áruld el, hol van, és halál fia.

IZABELLA Hajóra szállt, és elment Scarboroughba.
Ne hagyjatok egéruat neki;
Kicsiny csapattal vált el a királytól.

WARWICK Ne késlekedjünk, Lancaster: indulás.

IFJÚ MORTIMER De mért mentek külön, a király meg ő?

IZABELLA Hogy üldözői, többfelé oszolva,
Csekélyebb erőt képviseljenek, S
ő frissen toborzott haderejével
Morzsolja őket fel külön-külön.

IFJÚ MORTIMER Egy flamand bárka ring lent a folyón:
Hajóra mind, kövessük lóhalálban.

LANCASTER Az ő szele nekünk is kedvező;
A tatra, gyorsan! Egy óra, s ott leszünk.

IFJÚ MORTIMER Neked e várban van helyed, királyném.

IZABELLA Nem, Mortimer, a férjem oldalán.

IFJÚ MORTIMER Hajózz velünk te is most Scarboroughba.
Tudhatnád, a király milyen gyanakvó,
IZABELLA Hacsak neszét veszi, hogy szóba álltunk,
A legsötétebb gyanúba kever;
Kedves barátom, menj hát nélkülém.

IFJÚ MORTIMER Most nincs időm felelni, Izabella,
Gondolj rám, kérlek, érdemem szerint.

Mind el, kivéve Izabellát

IZABELLA Ha érdemed számítna, édes Mortimer,
Örökre hozzád kötném életem; Hiába
várok Edwardtól szerelmet,
A szeme Gavestonján csüng rajongva;
De még ez egyszer zaklatni fogom, S
ha idegenül néz, s fülét bezárja,
Fiammal együtt vár Franciaország,
Testvérem, a király hadd tudja meg,
Hogyan rabolta el szívét Gaveston; De
azt remélem, nem kerül sor erre, És
áldott nap lesz Gaveston halála, S e
nappal minden bajom véget ér.

Mind el

ÖTÖDIK JELENET

Nyílt vidék. Jön Gaveston, akii üldöznek

GAVESTON Ti vérszomjas urak, mégis megúsztam,
Nem ért utol se kard, hajsza, se átok,

S eltépve bár Edward király szemétől,
Pierce of Gaveston sértetlen maradt,
S remél -- kár erőlködötök, hiába
Forraltok trónja ellen lázadást -:
Viszontlátja még urát, a királyt.

Jönnek: Warwick, Lancaster, Pembroke, Ifjú Mortimer, katonák, Jakob és Pembroke többi kísérfője

WARWICK Fogjátok el! Lefegyverezni, gyorsan!
IFJÚ MORTIMER Feldúltac egy egész ország nyugalmát,
Királyod megrontója, e viszály oka, Add
meg magad, te hízelgő varangy!
S ha nem hozna katonánévre szégyent,
Megmártanám beledben fegyverem, S a
véredbe fúlnál.

LANCASTER Te szörnyszülőtt, Ki mint az a görög
ribanc, oly sok Tiszta lelkű hőst
kergettél háborúba, A sorsod semmi
más, csak a halál! Most nincs itt
Edward ki megvédene.

WARWICK Lancaster, mondd, mért beszélsz vele?
Vigyétek innen; a kardomra mondom,
Repülni fog feje. Pierce of Gaveston,
Közlöm az ítéletet: országunk érdekében
Kivégzésedet végrehajtuk itt
Személyeden. Akaszthatok egy ágra.

GAVESTON

WARWICK

Uram! -
Vigyétek innen.
Csak mert király tüntetett ki kegyével,
Ezért tisztelünk meg ennyivel is.
GAVESTON Köszönöm, uraim. Már látom én,
Lehet akasztás vagy lefejezés,
Egy közös csak bennük: a befejezés.

Jön Arundel

LANCASTER Mi baj, mi történt, mit akarsz, Arundel?

ARUNDEL Edward király küldi üdvözlését.
WARWICK És moncd, Arundel, mit üzen urad?
ARUNDEL Királyunk hallva, hogy Gaveston fogoly,
Azt kéri általam: hadd lássa őt Még
egyszer, a kivégzése előtt; Mert nem
kétli ő, hogy meg kell halnia;
De ha kívánságát teljesítenétek,
Nagylelkűségetek nem felejtí el.

WARWICK De mit jelentsen ez?
GAVESTON Csodás Edward, feltámadok nevedtől!
WARWICK Nem, Arundel, erre semmi szükség:
Kérjen Edward király akármilyen mást,
Mi teljesítjük; de ezt nem. Majd megbocsát,
Ha meg tud. Katonák! Vigyétek már!
De mért. jó Warwick, áruld el nekem,
Miért ne kaphatnék haladékat?
Legyen tiétek pusztá életem,
De engedjétek Edward királynak ebben.

WARWICK De mért mentek külön, a király meg ő?
GAVESTON Hogy üldözői, többfelé oszolva,
WARWICK Csekélyebb erőt képviseljenek, S
ő frissen toborzott haderejével
Morzsolja őket fel külön-külön.

GAVESTON Egy flamand bárka ring lent a folyón:
Hajóra mind, kövessük lóhalálban.

IFJÚ MORTIMER Neked e várban van helyed, királyném.
IZABELLA Nem, Mortimer, a férjem oldalán.
IFJÚ MORTIMER Hajózz velünk te is most Scarboroughba.
Tudhatnád, a király milyen gyanakvó,
IZABELLA Hacsak neszét veszi, hogy szóba álltunk,
A legsötétebb gyanúba kever;
Kedves barátom, menj hát nélkülém.

LANCASTER Most nincs időm felelni, Izabella,
Gondolj rám, kérlek, érdemem szerint.

ARUNDEL Ha érdemed számítna, édes Mortimer,
Örökre hozzád kötném életem; Hiába
várok Edwardtól szerelmet,
A szeme Gavestonján csüng rajongva;
De még ez egyszer zaklatni fogom, S
ha idegenül néz, s fülét bezárja,
Fiammal együtt vár Franciaország,
Testvérem, a király hadd tudja meg,
Hogyan rabolta el szívét Gaveston; De
azt remélem, nem kerül sor erre, És
áldott nap lesz Gaveston halála, S e
nappal minden bajom véget ér.

WARWICK Fogjátok el! Lefegyverezni, gyorsan!
IFJÚ MORTIMER Feldúltac egy egész ország nyugalmát,
Királyod megrontója, e viszály oka, Add
meg magad, te hízelgő varangy!
S ha nem hozna katonánévre szégyent,
Megmártanám beledben fegyverem, S a
véredbe fúlnál.

LANCASTER Te szörnyszülőtt, Ki mint az a görög
ribanc, oly sok Tiszta lelkű hőst
kergettél háborúba, A sorsod semmi
más, csak a halál! Most nincs itt
Edward ki megvédene.

WARWICK Lancaster, mondd, mért beszélsz vele?
Vigyétek innen; a kardomra mondom,
Repülni fog feje. Pierce of Gaveston,
Közlöm az ítéletet: országunk érdekében
Kivégzésedet végrehajtuk itt
Személyeden. Akaszthatok egy ágra.

GAVESTON Uram! -
IFJÚ MORTIMER Vigyétek innen.
Kussolj, uralkodód besározója, A te
fajtád közt jártassad a szád.
PEMBROKE Hallgassatok meg engem, Mortimer,
Hogy teljesüljön a királyi kérés,
Mármint, hogy elküldjük hozzá Gavestont,
Mert Edward király annyira szeretné

Még egyszer látni a halál előtt,
Saját felelősségemre vállalom,
Hogy elviszem, és vissza is hozom,
A feltételem, hogy velem jössz, Arundel.
WARWICK Megörültél, Pembroke, mit akarsz? Nem folyt
elég vér még? Nem elég, Hogy végre
foglyunk, most még egy „Bár úgy
lehetne” szóra futni hagyjuk?
PEMBROKE Nem kenyerem a túlságos könyörgés,
Nyugodtan bízzátok csak rám a foglyot, S
megecsüszöm, hogy visszahozom őt.
ARUNDEL Lancaster, mondd, mi a véleményed?
LANCASTER Hadd menjen Pembroke becsületszavára.
PEMBROKE Nos, Mortimer?
IFJÚ MORTIMER Te mit szólnsz hozzá, Warwick?
WARWICK Csináljátok, de én tudom, mi lesz a vége.
PEMBROKE Tehát vihetem.
GAVESTON Látlak még, királyom,
Nem halok meg anélkül!
WARWICK (félre) Aligha,
Ha ravasz tervem nem vall majd kudarcot.
IFJÚ MORTIMER Pembroke, vidd, tiéd: becsületteddel
Felelsz azért, hogy nekünk visszahozd.
Szóljon a dob, gyereünk!

*Mind el, kivéve Pembroke, Arundel, Gaveston, Jakab és Pembroke
egyéb kísérei*

PEMBROKE Uram, te velem jössz az otthonomba;
Itt van, egész közel; kies talán
Kicsit, de embereim elkísérnek; Kinek
szép nője van, miként nekünk, Csók
nélkül ne fusson mellette el.
ARUNDEL Beszéded jó szívedre vall, uram:
A becsületed olyan, mint a mágnes,
Királyod háláját vonzza magához.
PEMBROKE Induljunk. Gyere csak ide, Jakab: Rád
bízom ezt az embert, Gavestont;
Vigyázz rá; majd reggel jó korán
Megszabadítlak tőle. Most eredi.
GAVESTON Boldogtalan Gaveston, most hová?
El Jakabbal és Pembroke más kísérei
LOVÁSZFIÚ Csak egy köpésre van Cobham innen.

HARMADIK FELVONÁS ELSŐ JELENET

Nyílt vidék. Jön a gyászos Gaveston, Jakab és Pembroke más kísérei

GAVESTON Aljas Warwick, így megcsalod barátod!
JAKAB Miattad üldöznek, te kellesz nekik.
GAVESTON Lemészárolnak gúzsba kötve, így? Ma
meghalok? Életem ennyi volt? Es
boldogságom? Gyorsan, férfiak,
Vigyetek a királyhoz.

Jön Warwick, katonákkal

WARWICK Csak lassabban a testtel, katonák:
Ne száguldjatok, Gaveston enyém.
JAKAB Gyalázatot hozol saját nevedre, Es
megsérted urunkat, jó barátod.
WARWICK Hazám ügyét szolgálom én, Jakab.
Vigyétek a gazembert; indulás;
Gyors munkát végzünk; gazdádnak add át
Üdvözlétem, fiú, s hogy résen álltam,
Meséld el neki. Gaveston, gyere, Árnýékod
csevegjen Edward királlyal.
GAVESTON Te áruló, nem láthatom királyom?
WARWICK A menny királyát láthatod hamar!

Warwick és katonák el Gavestonnal

JAKAB Kilátástalan lett volna a harc;
Sietve közöljük mindezt urunkkal.

Mind el

MÁSODIK JELENET

*Boroughbridge közelében, Yorkshire-ban. Jönnek: Edward király, Ifjú
Spencer, Baldock, nemesek, akik a király oldalán állnak, és katonák
dobokkal, dudákkal*

EDWARD KIRÁLY Alig győzöm a válaszuk kívánni,
Mi lesz Gavestonommal, nem tudom; Egy
biztos, Spencer, nincsen annyi pénz,

Ami kiválthatná; halálra van jelölve.
Rosszakaróm az ifjú Mortimer;
Warwick vérszomjas, Lancaster lankadatlan A
gyűlöletben; többé nem láthatom Szép
Pierce-szemet, szép Gavestonomat; Fölém
kerekedtek a büszke bárók.
IFJÚ SPENCER Ha Edward volnék, Anglia királya, A
szép spanyol Eleonóra fia,
Első Edward utóda, azt hiszed,
Hogy túrném dühödt lázadásukat,
Hogy hagynám őket földemen, hazámban
Szembeszegülni törvényes urukkal? Uram,
bocsásd meg, hogyha így beszélek: Ha
volna benned apád nagy szívéből, Ha adnál
ősneved becsületére, Nem tűrhetéd, hogy
szembeköpijenek, Királyukat a szolgál
főurak.
Úsd le fejük, fönt prédikáljanak; S
a többieket is megleckézteted:
Hasznukra lesz a prédikáció:
Megtudják, ki a törvényes király.
EDWARD KIRÁLY Igen, Spencer, túl szelidek maradtunk,
Túl kedvesek, de kardunk már kivonjuk,
S ha nem kapom meg tőlük ma Gavestont,
A páncéljuk lesz köszörűkövem,
Megnyesegetjük lombjuk csúcsait.
BALDOCK E keménység illik hozzád, királyom,
Ne tarts attól, mit tartanak felőled,
Kinőttél már az iskolapadból,
Ne hagyj magad, nem vagy már gyerek,
Akit ráncba szednek, megfenyítenek.

Jönnek: az Idős Spencer, buzogánnyal és katonák
IDŐS SPENCER Éljen soká királyom, nemes Edward,
Békében győztes, harcokban szerencsés.
EDWARD KIRÁLY Isten hozott, öreg. Engem segítsz?
IDŐS SPENCER Árudd el, honnan jössz s ki vagy?
Íjászok, lándzsások élén jövök, Négyszáz
fős gyalogsapat van velem, Kik
felesküdték Edward királyra,
Személyesen járulok most eléd; Spencer
vagyok, Hugh Spencer apja ott, Kit
hozzád láncol örökre a hűség,
Megjutalmaztál dúsan a fiamban.
EDWARD KIRÁLY Apád, Spencer?
IFJÚ SPENCER Igen, s ha engeded, Annyi
jótéteményedért cserébe, Az életét
teszi lábad elé.

EDWARD KIRÁLY Ezerszer is isten hozott, öreg!
Hogy ily gyöngéden szereted királyod,
Az nemességed hű tanújele.
Téged, Spencer, Wiltshire grófjává ütlek,
Elhalmozlak naponta kegyeimmel, Áradni
fog rád, mint a napsugár. Szeretetem
nyilvánvaló jeléül,
Mert Lord Bruce földje eladásra vár, S
mint hallom Bruce pályázik rá Mortimer,
Aranyat kapsz, csak licitálj rá;
Csak kaparintsd meg, ne spórolj a pénzzel.
Háromszoros istenhozott, ti katonák!
IFJÚ SPENCER Jön a királyné.

Jön Izabella, Edward herceg és Levune, egy francia

EDWARD KIRÁLY Asszonyom, mi hír?
IZABELLA Aljasság és gyalázat mindenütt.
Barátunk, Levune, hű bizalmasunk,
Azt adja hírül szóban és levélben,
Hogy bátyám, Valois, a francia király,
Mondván, adósa vagy a tisztelettel,
Normandiára rátette kezét;
Ezek a levelek, és itt a követ.
EDWARD KIRÁLY Hozott ég, Levune. Ez minden, szívem? A
bátyád meg én majd csak kibékülünk.
Gaveston jár eszemben: nem láthatlak,
Nem nézhetlek már soha? Asszonyom,
Te jársz el e kényes ügyben, kisleányom;
Te tárgyalj majd a francia királlyal.
Fiú, viselkedj tisztességesen,
Királyi vérhez méltón odaát.
EDWARD HERCEG Kérlek, ne adj nagyobb megbízatást,
Csak mit elvégezhet fiatal korom. Ne
félj, apám, király! A mennybolt Nem
ült Atlasz vállán olyan szilárdan, Mint a
feladat, amit rám ruháztál.

IZABELLA A szókimondás megijeszt, fiam,
Félek, nem leszel hosszú életű!

EDWARD KIRÁLY Most szállj hajóra haladéktalan,
Vigyed fiunk; Levune utánad indul,
Küldöm, amint lehetséges, sietve.
Válassz kíséretet az udvarunkból,
Menj békével; hagyj ránk a háborút.

IZABELLA Nem természetes az a háború,
Melyben alattvaló támad a királyra!
Hárítsa el az ég! Isten veled,
Készülök Franciaországba.

Izabella el Edward herceggel. Jön Arundel

EDWARD KIRÁLY Mi az? Egyedül jössz, Arundel?
ARUNDEL Igen, uram, mert Gaveston halott.
EDWARD KIRÁLY Az aljasok meggyilkolták a társam?
De mondd, halála még előbb esett,
Vagy láttad, hogy kivégezték barátom?
ARUNDEL Sem ez, uram, sem az. Épp rajtütöttek,
S fegyverük rászegve körbefogták,
Amikor átadtam üzenetedet.
Követeltem, de inkább könyörögtem,
Es esküdtem mindenre, ami szent,
Hogy saját becsületekre elhozom
Felséged elé, és vissza is viszem.

EDWARD KIRÁLY Megtagadták tőlem a lázadók?
IFJÚ SPENCER Jögbitorlók!

EDWARD KIRÁLY Mind árulók, Spencer!
ARUNDEL Mind hajthatatlan volt a kezdetektől;
Hallani sem akart róla Warwick
S Mortimer; Pembroke és Lancaster
Alig beszélt; kereken megtagadták,
S nem számított, hogy túsul maradok,
De Lord Pembroke szelíden így beszélt:
„Mivel, ki érte küld, uralkodónk, Es azt
ígéri, hogy majd visszaadja, Elvállalom,
hogy magammal viszem, Es
visszajuttatom őt kezetekbe.”

EDWARD KIRÁLY Mi jött közbe, hogy mégse ért ide?
IFJÚ SPENCER Aljas árulás lehet a dologban.
ARUNDEL Gavestont Warwick az úton fogta el;
Akit Pembroke a szolgálóra bízott,
Es, jó kezekben tudva foglyát, hazatért;
De Warwick lesben állt, kiragadta őt
Kezük közül, s egy útszéli gödörben
Fejét lecsapva táborába tért.

IFJÚ SPENCER A háborús jogot felrúgva durván!
EDWARD KIRÁLY Maradt még szavam, vagy meghalok?
IFJÚ SPENCER A bosszúállást bízd a fegyverekre! Az
emberekbe öntsél harci kedvet;
Büntetlen ne gyilkolják barátaid!
Emeld magasra zászlód, nagy király,
Írtsd ki őket tűzzel sáncaikból.

EDWARD KIRÁLY *(letérdel)*
A Földre esküszöm, közös anyánkra,, A
mennyekre s a bolygó csillagokra, A
jobbomra, s apám kardjára itt, S a
koronám becsületére mondom, Annyi
levágott fej felel majd érte,
Amennyi várom, városom, tornyom és tanyám
van.

Warwick és Mortimer felségárulók!
Ugy legyek én angol király, kiontott
Vérpatakba mártom csonka testetek,
Királyi zászlóm véretekben fürdik,
Hogy bíborszíne is iszonyú bosszúm
Halhatatlan emlékét idézze,
Amit Gaveston mocskos gyilkosain,
Az aljas csőcseléken végrehajtok! S a
legbenső bizalmasom helyére,
Spencer, édes Spencer, te kerülsz;
Es szeretetünk jeléül te légy
Gloucester earlje és kancellárom is,
Dacolva korral s ellenségeimmel.

IFJÚ SPENCER Uram, itt jön a bárók követe,
Es felséged elé járulna.

EDWARD KIRÁLY Jöhet.
Jön a páncélos Követ

KÖVET Éljen Edward soká, Anglia királya!
EDWARD KIRÁLY Nem így gondolja, tudom, aki küld;
Lord Mortimer és cinkostársai,
Nincs rohadtabb rebellis csürhe ennél.
Térj üzenetedre.

KÖVET A hadra kelt bárók általam kívánnak
Felségednek hosszú életet;
S egyenesen mondva, azt kéri, királyom,
Hogy minden vérontást elkerülendő
Enyhíthetsz országod nagy bánatán,
Ha hercegi személyedtől eltávolítod
Spencert, ezt a rothasztó növekményt,
Királyi szőlődön élőködőt;
Aranylevél e homlokodon koronád, Fényét
a hitvány elhomályosítja: Fogadd meg,
mit szeretetük tanácsol, Legyél erényes
és nemes szívű, Tisztes, régi szolgák
vegyenek körül, Zavard el ezt a sima
nyelvű söpredéket. Ha megteszed,
becsületük és életük Szent esküvel
áldozzák fel érted.

IFJÚ SPENCER Még nekik áll feljebb? Az árulók!
EDWARD KIRÁLY Eredj! Választ ne várj, távozz előlem!
A lázadók diktálnák a királynak, Hogy
mivel töltse napját és kivel?
No, lásd, miként szakítok Spenceremmel.
(Átöleli az Ifjú Spencert)
S most menj uraidhoz, és mondd nekik:
Gaveston haláláért vezekelni fognak.
De siess nagyon, mert sarkodban leszek,
Tűzzel és vassal érkezik meg Edward.

Követel

A lázadók mily elbizakodottak!
Hős katonák! Védjétek meg királyotok jogát,
Ma megtaníttuk őket még hajolni.
Előre!

Mind el. Dobpergés, rohamok, nagy harc és visszavonulást jelző kürt odakintről

HARMADIK JELENET

A boroughfieldi csatátér. Újrajönnek: Edward király, Idős Spencer, Ifjú Spencer, Baldock és a király oldalán álló nemesek

EDWARD KIRÁLY Ki fúvat visszavonulást? Roham! Mert
bosszúálló kardom most lecsap A
lázadókra, kik fegyverbe szálltak, S
megütözköznek kihívón a királlyal.

IFJÚ SPENCER Nem kétlem, uram, győzni fog a jog.
IDŐS SPENCER Mindkét félre ráférne, jó uram,
Hogy lélegzethez jusson. Az emberek
Verítékben és porban fulladoznak, Es
majd elájulnak a szörnyű hőtől. A
pihenő felfrissít embert és lovat.

IFJÚ SPENCER Itt jönnek a lázadók.

Jönnek: Ifjú Mortimer, Lancaster, Warwick, Pembroke és mások
IFJÚ MORTIMER Nézd, Lancaster, amott van Edward,
A talpnyalói közt.

LANCASTER Maradjon is ott,
Drágán fizet majd társaságukért.

WARWICK Fizet, ha Warwick kardja nem leget hasít.
EDWARD KIRÁLY Mi van, lázadók, meghátráltok ijedten?
IFJÚ MORTIMER A hízlegőid, kik fejvesztve menekülnek.
LANCASTER Felejtsd végre a fajtájukat el,
Elárulnak, hisz lelkük áruló.

IFJÚ SPENCER Az áruló te vagy, lázadó Lancaster!
PEMBROKE A csörtető paraszt! Nemesbe kötsz bele?
IDŐS SPENCER Nemességre vagy lisztességre vall,
Szerintetek tán hadat gyűjteni,
Es fellázadni királyotok ellen?

EDWARD KIRÁLY Amiért nemsoká fejük csillapítja
Mebántott királyuk rettentő haragját.

IFJÚ MORTIMER Tehát, Edward, a végsőig kitartasz,
S alattvalóid véret ontod inkább,
Mintsem a mételytől megszabadulj?

EDWARD KIRÁLY Ti árulók, nem engedek, de inkább
Egy kőhalommá teszem Angliát,
Ekével szántatom lel palotám helyét.
WARWICK Beteges és kétségbeesett konokság!
Rohamra! Támadás! Vivát!
Szent György, védd Angliát s a bárók igazát!

EDWARD KIRÁLY Szent György, védd Angliát és Edward igazát!

Csatározások. A két fél külön-külön távozik. Edward király és kísérei visszatérnek a fogoly bárókkal és Kenttel

EDWARD KIRÁLY Ti vérszomjasok! Nem hadiszerecse,
Hanem igazságunk kerekedett főlétek.
Lehorgasztott fejétek főlemeljük

Újból, ti árulók. Most jön a bosszúm
Minden arcátlan dacolástokért,
S hogy meggyilkoltatok drága társam,
Kivel, tudtátok, leltem volt összeforva,
Pierce of Gavestont, választottamat.
Lázadó szörnyek, ti öltétek meg őt!
Az érdekedben és országodért,
Mozdították el a trónod mellől.

KENT
EDWARD KIRÁLY Hallom, uram, s most tűnj színünk elől!
Kent el

Aljas féregek, az érdekedben történt,
Hogy mikor követet küldtem azzal,
Hogy utoljára még látni szeretném,
Es Pembroke vállalta, hogy visszahozza,
Te, gőgös Warwick, követted a foglyot,
Szegény Gavestont, és a hadijoggal Mit
sem törődve lefejezted őt?
Ezért fejed a többi fölött néz el,
Hisz gyűlöletben fölülmúltad őket.
Zsarnok vagy, de hiába fenyegetsz;
Csak evilági múltó kint okozhatsz.
Rossza halál; de meghalni ma jobb,
Mint élni szegényben, ilyen király alatt.

EDWARD KIRÁLY Vidd innen őket, Winchester uram!
A vérgőzös vezérek, Warwick s Lancaster
Fejét, parancsolom, üttesd le tüstént!
Vigyétek őket!

WARWICK Isten veled, múlandó világ!
LANCASTER Isten veled, kedves Mortimer!
IFJÚ MORTIMER Nemességedhez hálátlan Anglia, Sirasd
el őket! Lám, megcsönkítanak!

EDWARD KIRÁLY A gőgös Mortimer a Tower foglya lesz,
Ott őrizték szorosán; de a többit
Kivégezni hamar; vigyétek őket!

IFJÚ MORTIMER Hogyan, Mortimer! Kopár kőfalak Nyeljenek
el, ki legnagyobbakra születettél! Nem,
Edward, Anglia ostroma, tévedsz;
Reményem a balsorsnál erősebb.

A fogoly bárókat elvezetik

EDWARD KIRÁLY Dobok! Trombiták! Gyertek, barátaim.
Edward ma másodízben lett király.
Mind el, kivéve Ifjú Spencer, Levune és Baldock

IFJÚ SPENCER A bizalom, Levune, melyet beléd
Helyeztünk, szerzi meg hazánk nyugalmát.
Ezért menj sietve, s e pénzt ügyesen Oszd
szét a francia urak között, Hogy így,
bűvölten, mint az ór, ki hagyta Jupitert az
aranyesőn keresztül Bejutni Danaéhez,
megtagadják Izabellától a támogatást, ki
most Franciaországban keres híveket,
Hogy fiával újra átkelve a tengeren
Megszerezze neki apja trónját.

LEVUNE Erre tört a cselszövő királyné,
A bárókkal mióta.

BALDOCK Mint láthatod, Levune,
Ők most a vérpádon dugják össze fejük:
Szándékukat keresztezi a hóhér.

LEVUNE Bízz bennem, uram. Oly alkut csapok
A franciák közt az angol arannyal,
Izabella hiába kér vagy könyörög,
Nem hatnak ott meg senkit könnyei.
Azonnal indulj, vár Franciaország!
IFJÚ SPENCER Tedd hírré Edward győztes háborúit.

Mindketten el

NEGYEDIK FELVONÁS ELSŐ JELENET

A londoni Tower közelében. Jön Kent

KENT Jól fúj a szél, vár Franciaország;
Ne hagyj alább, míg meg nem érkezem.
Pártold, természet, Anglia ügyét.
Nem testvérem, hentese vagy hazádnak,
Hiú Edward, száműztél udvarodból?
Vigasztalom a megbántott királynét,
Elmondom, hogy a züllött Edward király,
Nemeseit mérszarló szörnyeteg,

Csak hízelgőket tűr meg maga mellett.
En itt várom be Mortimer szökését;
Segítsd homályos égboltoddal, éj, A
tervét.

Jön az Ifjú Mortimer áruhában

IFJÚ MORTIMER Hahó! Ki jár ott?
Te vagy az, uram?
KENT Én vagyok, Mortimer. Az altatószer
megette hatását?
IFJÚ MORTIMER Meg, jó uram: az örök mind alusznak, Örök
hálám nekik, hogy eljöhettek. Mondd,
uram, lesz hajónk az átkeléshez?
KENT Ne félj, igen.
Mindketten el

MÁSODIK JELENET

Párizs. Jön Izabella és Edward herceg

IZABELLA Saját hazám cserbenhagyott, fiam;
Nincs itt barátunk, a király rideg;
Mit tegyek?
EDWARD HERCEG Menj vissza Angliába,
Békítsd meg az apám, ne is törődj
Vele, mit érez nagybátyám, a francia.
Apámat könnyen meghódítanám;
Hisz ezer Spencernél is jobban szeret.
IZABELLA Szegény fiam, csak áztatod magad,
Ott nem születhet harmónia többé,
Hol szakadék tátong, mint miközöttünk.
Rideg Valois; tönkretett királyné; Ki
fogad be, ha eltaszít hazád is?

Jön Sir John of Hainault

SIR JOHN Hogy s mint van ma, felséges asszonyom?
IZABELLA Sir John of Hainault, jóságos barátom,
Sehogyssem vagyok, úgy letört a bánat.
SIR JOHN Hallottam, édes hölgy, mily hűvösen
Fogadott itt testvéred, a király.
De fel a fejjel; úrrá lesz baján
A tiszta lélek. S ha Hainault-ba jönnél,
Kivárni kedvezőbb időt fiaddal?
Mit gondolsz, uram? Híveiddel tartasz,
Hogy hátat fordítsunk a balvilágnak?
EDWARD HERCEG Ha ő így dönt, nekem sincs ellenemre;
Se angol király, se francia udvar Nem
szakíthat el az anyám oldaláról, Míg
pálcát törni el nem bír karom; Hogy
szétverhessem Spencer fafejét!
SIR JOHN Jól beszélsz, uram!
IZABELLA Úgy fáj a téged ért sok sérelem,
De a reményem is benned van, szívem!
En Európa végére, a Don folyóhoz is
Elmennék veled; Hainault-ba is, igen;
Hainault ura, a márkí nemesember;
Excellenciája befogad majd.
De kik jönnek itt?

Jön Kent és az Ifjú Mortimer

KENT Asszonyom, élj soká, Légy boldogabb,
mint angol híveid.
IZABELLA Edmund s az eleven Lord Mortimer! Isten
hozott; hírek szerint te már Meghaltál vagy
majdhogynem halott vagy.
IFJÚ MORTIMER A kettő közül az utóbbi inkább,
De Mortimer, akit jobb sorsra szántak,
Lerázta a Tower béklyóit magáról, Es
él, uram, hogy zászlód felemelje.
EDWARD HERCEG Hogy érted? Apám, a király nem él? Nem,
nem, Mortimer uram, nem én soha.
IZABELLA De mért nem, fiam? Csak rosszabb ne legyen!
Nincs már barátunk Franciaországban.
IFJÚ MORTIMER Monsieur Le Grand, nemes barátod,
Érkezésünkkor mindenről beszámolt,
Milyen keményen bántak itt veled. S
hogy hűvösen fogadott a király; De
győz fegyverek nélkül is a jog,
Kivégezték bár hű barátainkat,
Bár Warwick és Lancaster is halott,
Es sokat még, ki pártunkhoz állt közel,
De van barátunk, hidd el, Angliában,

KENT Sapkáját dobná, tapssal üdvözölne,
Ha látna minket földjén átvonulni.
Bár jóra válna, s megváltozna Edward,
Anglia becsülete s békéje érdekében.
IFJÚ MORTIMER Karddal kell azt nekünk kiérdemelni.
Edward nem szakít hízelgőivel.
SIR JOHN Uraim, mivel a durva lelkű francia
Megtagadja, hogy fegyverrel segítse A
kétségsbeesett királynét, hűgát, Gyertek
ti is Hainault-ba, higgyétek el, Kerítetek
pénzt, s toborzok híveket,
Hogy megmérkőzzünk az angol királlyal;
Mondd, ifjú herceg, mi a véleményed?
EDWARD HERCEG Edward király lesz nálunk ügyesebb.
IZABELLA Ne szegd barátaink kedvét, fiam,
Kik készen állnak téged támogatni.
KENT Sir John, remélem, megbocsátsz nekünk;
Vigaszt lelt nálad lesújtott királynénk,
Rendelkezz velünk, ahogy parancsolod.
IZABELLA Úgy van, jó bátyám; és áldja meg Isten
Sikerrel üdvös céljaid, jó Sir John!
IFJÚ MORTIMER E nemes lélek, ki karját most kitárta,
Legyen e nagy viharban horgonyunk;
Sir John of Hainault, híred öregbitse,
Hogy királynénknak és a nemeseknek
Reményt szereztél rettentő bajukban.
SIR JOHN Jöjj, asszonyom; és báró uramék,
Elvezétek hazám vendégszeretetéért.

Mind el

HARMADIK JELENET

A királyi palota, London. Jönnek: Edward király, Arundel, Idős Spencer, Ifjú Spencer és mások

EDWARD KIRÁLY Számtalan véres háború után
Győz végre Edward, és győznek hívei,
Nincs ellenség, ki ünnepünk zavarja.
Hallottad a híreket, Gloucesterem?
IFJÚ SPENCER Miféle híreket, uram?
EDWARD KIRÁLY Hát ember, azt, hogy kivégzések
Folynak széles hazánkban. Arundel,
Nálad van a papír, ha nem tévedek?
ARUNDEL A Tower parancsnoka küldte, uram.
EDWARD KIRÁLY Könyörgöm, add ide.
(*Elveszi a papírt Arundeltől*)
Mi ez itt? Olvasd, Spencer.

A papírtapoz az Ifjú Spencernek adja, aki a neveteket olvassa

Vadul ugattak egy hónapja még;
De többé nem ugatnak s nem harapnak.
Ami a francia híreket illeti:
Úgy szeretik ott Anglia aranyát,
Hogy Izabellának senki sem segít.
Na, még mi van? Kitűztünk-e jutalmat
Annak, ki a szökésben elfogja Mortimert?
IFJÚ SPENCER Igen, uram, s ha Angliában van még,
Egész biztos, hogy elkapják hamar.
EDWARD KIRÁLY Ha Angliában? Holtbiztos, hogy itt,
Földünkön; kikötőmestereink
Nem hanyagolják el királyuk parancsát.

Követ jön

Mi van? Mi hírt hozol? Honnan e levelek?
KÖVET Franciaországból, és külön beszámoló
Lord Gloucesternek Levune-től.
(*Levelet ad Ifjú Spencernek*)

EDWARD KIRÁLY Olvasd.

IFJÚ SPENCER (*clvassa*) „Amint azt kötelességem diktálja nagyságodnak stb., követve ez irányú utasításaidat, kapcsolatba léptem a francia főurakkal és elértem, hogy a királyné eredmény nélkül és kétségek közt távozott: hová, kérdezed? Sir John of Hainault-val, a márkai tivérével Flandriába. Velük van még Lord Edmund és Lord Mortimer is és sokan mások, nemzetedbéliek és mások is; és állhatatosan tartja magát a hír, hogy csatát terveznek kezdeményezni Edward király ellen Angliában, s tán hamarabb, mint azt Edward várná. Ezek a mostani legfontosabb hírek. Nagyságodnak mindenben szolgálataira, Levune.”

EDWARD KIRÁLY Mégiscsak megszökött hát Mortimer! Es szövetségre lépett vele Edmund?
S a táncot Sir John of Hainault vezeti?
Isten hozott, asszonyom, fiaddal!

Itt üdvözölni fogjuk csőcseléked;
Vágtass ragyogó Phoebus az égen át,
Es sötét éj, te rozsdás vaskocsin,
Kurtítsátok kettőtök közt a távot, Csak
felvirradna már a várva várt, Legázolom
csatán az árulókat. Az bánt nagyon,
hogy kisfiam velük, Es sanda céljaiknak
szolgál fedezékül! Bristow-ba hát, ott
gyűjtsünk hadat; Keleti szél, röpitésd
hajóikat,
Szökésük cinkosa voltál előbb,
Most kedvezz nekem, hozzád vissza őket.

Mind el

NEGYEDIK JELENET

Harwich közelében. Jön Izabella, Edward herceg, Kent, Ifjú Mortimer és Sir John of Hainault

IZABELLA Urak, barátaink és honfitársaim! Üdv
Angliában, hova jó szél hozott; Mert
belga barátainkat hátrahagyva Angol
hívekkel harcolunk tovább;
Nincs súlyosabb, ha had támad a hadra,
Tör üt kardra, és polgárháborúban
Rokon s barát öli másokban önmagát,
Önfegyverével. De van más megoldás? A
rossz kormányzás a rombolás oka,
Edward, te egy vagy e rosszak közül,
Hazádat léha kézzel tönkretetted,
Csatornáidban hömpölyög a vér! Saját
néped oltalmazója lehetnél, De te...
IFJÚ MORTIMER Az igazi harcos, asszonyom, Nem
szónoklatba öli szenvedélyét.
Katonák, az ég kegyelméből,
Fegyverrel léptünk partra itt
Ez ifjú herceg törvényes jogán,
Es esküszünk, hogy hazánkért hozzá
Hűségesek s nem lankadók leszünk.
Az Edward okozta szörnyű sérelem,
Mely minket ért, úrnőnket, államunkat,
Adott kezünkbe fegyvert, karddal helyrehozni,
Hogy királynénk méltóságát, rangját
Visszaállítsa békét teremtsünk, A király mellől
elűzzük talpnyalóit, Kik romhalmazzá tették
Angliát!
SIR JOHN Szóljon a kürt, és indulás előre.
Ne higgye Edward, hogy hízelegni jöttünk.
KENT Ne hízelegtek volna neki soha másként!

Mind el

ÖTÖDIK JELENET

Bristol közelében. Jön Edward király, Baldock és Ifjú Spencer menekülőben

IFJÚ SPENCER Menekülj uram, övök a túlerő, Híveik
egyre többen, tied apadnak; Írország
vár, hogy lélegzetre juss.
EDWARD KIRÁLY Tán arra születtem, hogy meneküljek, És
győztesként itt hagyjam Mortimert?
Adjátok lovamat! Gyűjtsünk friss erőket,
Es haljunk becsülettel szép halált.
BALDOCK Nem, jó uram, ez most nem az elszánt
Királyok ideje: üldöznék, menekülj!

Mind el

KENT (*jön karddal és pajizzsal*)

Itt menekülj, de túl későn jövök. Szegény
Edward, úgy fáj érted szívem. Hűtlen
Mortimer, kivont kardoddal Üldözöd
törvényes uralkodódat? S én nyomorult,
éri legaljasabb, Királyra, bátyra fogjam
fegyverem? Zuhogjon átkod áruló fejemre
Az égből, Istenem: te bünteted A
természet elleni lázadásunk! Edward,
Mortimer az életedre tör:
Előle menekülj! Edmund, nyugodj meg;
Színlelj vagy meghalsz; mert Izabella
S Mortimer csókjaik közt szövik cinkos terveik. S
az asszony arca csupa szerelem!

Szerelem-e még, mi halált fogan?
El innen, Edmund! Bristow véredhez
Csalárd; ne lássanak külön, gyanús
Leszel így Mortimer éles szemének.

Jön Izabella, Edward herceg, Ifjú Mortimer és Sir John of Hainault

IZABELLA Hadiszerecsse királyok Istenétől
Jó ügy, s istenfélők mellé szegődik; S
a Teremtőnek hála és tinektek, Hogy
harcunkat győzelem koronázta! De
mindenekelőtt, nemes uraim, Most a
szívünknek oly kedves fiunkat Királyi
sárgának járó tisztelettel
Kormányzóvá avatjuk; s mert a Sors
Apjának olyigen nem kedvezett,
Döntések el sorsát ti, uraim,
A legjobb belátásokat szerint.
KENT Asszonyom, nem kívánlak bántani,
De Edwarddal mi a szándékotok?
EDWARD HERCEG Jó bácsikám, melyik Edwardra gondolsz?
KENT Az apádra; nem merem királynak nevezni.
IFJÚ MORTIMER De Kent uram, minek ezt feszegetni?
Nem múlik a királynén, se máson; A
döntést a parlament hozza meg, A
bátyád sorsát a kezükbe tettük.
(*Féltre, a királynénak*)
Nem tetszik Edmund nagy ellágyulása;
Jó lesz Kentre mostantól ügyelni.
IZABELLA A bristow-i polgármester velünk van.
IFJÚ MORTIMER Igen, s nem egykönnyen menekülnek,
Kik a csatamezőről elfutottak.
IZABELLA Baldock, hírlík, a királlyal maradt;
Derék egy kancellár, nem gondolod?
SIR JOHN A Spencerek is, apa és fia.
KENT Ez, Edward, az ország lerombolója.*
Jön Rice Ap Howel a fogoly Idős Spencerrel és kísérelőkkel

RICE AP HOWEL Isten óvja a királynét s a herceget! A
polgármester és Bristow lakosai,
Szeretet jeléül és kötelességből is,
Letartóztatták az állam ellenségét,
Spencert, a züllött Spencer apját, Ki,
mint a törvényeket tipró Catilina,
Angliánk kincseit dőzsölte el.

IZABELLA Köszönjük.
IFJÚ MORTIMER Szerető gondoskodástok ebben
Hercegi jutalmat s kegyet érdemel.
De a király s a másik Spencer hova tűntek?

RICE AP HOWEL Spencer, akiből Gloucester earlje lett,
Meg Baldock, az a sima nyelvű könyvmoly,
Hajóra szálltak Edwarddal Írország felé.

IFJÚ MORTIMER Orkán hozza vissza vagy süllyessze őket el!
Oda indultak, ez nyilvánvaló.

EDWARD HERCEG Látom-e még apámat, a királyt?
KENT (*féltre*) Szerencsétlen, kit hazádból elűztek!
SIR JOHN Asszonyom, mondd, mi lelt? Min merengsz?
IZABELLA Uram balsorsát szánom, de jaj, engem
Hazám gondja hívott a háborúba!

IFJÚ MORTIMER Lépj végre túl e bánaton, ne sírj. Királyod
ártott hazádnak s önmagának, S ezt
helyrehozzuk, mint tőlünk telik. De
addig is, kötélre e lázadóval:
Hiába vagy nemes, nem kapsz kegyelmet.

IDŐS SPENCER Az lázadó, ki a királyára támad:
Tudomásommal én védtem a királyt.

IFJÚ MORTIMER Csak szája jár, vigyétek. Rice ap Howel,
Szolgálatot teszel a királynénak, Mivel te
vagy e megyében az úr, Ha a
szőkevények nyomába eredsz.
Asszonyom! Végezzük okosan dolgaink,
Hogy Baldock, Spencer és cinkosai
Bukását juttassuk a végkifejletig.

Mind el

HATODIK JELENET

*A neathi apátság. Jönnek: Apát, szerzetesek, Edward király, Ifjú
Spencer és Baldock*

APÁT Ne kételkedj, uram, kérlek ne féli;

Szándékosan kétértelmű mondat

Tapintatosak és némák leszünk,
Királyi személyed biztonságot élvez,
S üldözőid nyomot veszítenek. Hogy
betömrének ide, az kizárt, Mi
megtesszük érted és híveidért, Amit
e felfordult világban még lehet.

EDWARD KIRÁLY Atyám, az arcodon nem ül csalás; Ha
lettél volna király valaha, Mély sebet
ütne kínom lelkeken, Megesne rajtam
bajomban szívéd; Fenséges voltam,
büszke és hatalmas, Gazdagság és
pompa vett körül. Volt-e, kit hatalom,
uralkodás Elve vagy holtan ne zúzott
volna szét? Spencer és Baldock, üljetek
le mellém, Vizsgáljuk meg a filozófiát,
Amit a mi híres egyetemünkön
Szívtál magadba: Platón, Arisztotelész.
A szemlélődő élet mennyei, Bár élhetnék
visszavonulva, csöndben; De jaj,
üldöznek engem s titeket, Halálotokra,
szégyenemre törnek; Ne áruljátok el,
drága jó atyák! Ugye nincs olyan kincs
vagy jutalom, Miért engem s barátaim
feladjátok?

I. SZERZETES Itt biztonságban van, felséges úr,
Ha mások nem ismerik rejtekhelye titkát.
IFJÚ SPENCER Nincs senki más, de kegyetlenül gyanakszom
Egy fickóra a dűlön, odakinn; Sötét tekintettel
nézett utánunk; Es talpig fegyverben áll a
vidék, Halálos hajsza folyik ellenünk.

BALDOCK Hajóra szálltunk Írország felé,
De rossz szelek s egy rettentő vihar
A partra visszadobtak, s most rettegve
Várjuk Mortimert vagy híveit.

EDWARD KIRÁLY Mortimer! Ki beszélt Mortimerről? Ki gyilkol
a vérszomjas Mortimer Nevével? Jó
atyám, hadd hajtsum öledbe Gondoktól
elzsbibadt nehéz fejem. Bár ne nyitnám fel
többé szemem, Kókadt fejem ne emelném
fel újra, Haldokló szívem hagyhatnám
megállni!

IFJÚ SPENCER Nézz fel, jó uram. Ez az álomkór
Semmi jót nem ígér. És itt az árulás!

Jön walesi kampósbotokkal Rice Ap Howel, a Kaszás és Leicester

KASZÁS Nyakam rá, ezeket keressétek.
RICE AP HOWEL Elég már. Uram, kérlek, légy rövid.
Támadhatatlan parancs van kezünkben.
LEICESTER A királynétől Mortimer nyomán; Mit el nem
ér a csábító a nőnél? S ez ott ül, úgy
véli, láthatatlan, Fogalma sincs,
milyen közel a vég!
Túl igaz, „Quem dies vidit veniens superbum,
Hunc dies vidit fugiens iacentem.”* Leicester,
nehogy elérzékenyüljél. Spencer, Baldock,
mellőzve rangotok, Letartóztatlak
felségárulásért. Minden címetek
érvénytelenítem, Engedelmeskedjétek a
parancsoknak: Izabella, a királyné nevében. Mért
bágyadtál el ennyire, uram?

EDWARD KIRÁLY Utolsó boldog nap ezen a földön!
Beteljesült balsors! Ó, csillagok, Mért
néztek így sötéten egy királyra?
Leicester jön, Izabella nevében, Hogy
életem s társaim elrabolja? No, jöjj,
tépd fel ziháló mellkasom,
Vedd ki szívem, de mentsd meg társaim!

RICE AP HOWEL Vigyétek őket!

IFJÚ SPENCER Még javadra írják,
Ha hagysz búcsúzni a felséges úrtól.

APÁT E látványtól elfog a számalom;
Királynak túrni kell e durvaságot! EDWARD
KIRÁLY Spencer, édes Spencer, búcsúzni kell. IFJÚ SPENCER
A megveszett mennyből akarja így.

EDWARD KIRÁLY Nem, hanem a pokol s a szörnyű Mortimer,
A szelíd égneke ehhez nincs köze.

Idézet Seneca Thyestes c. tragédiájából: „Kit kevélynek lát a kipirkadó Nap./
Látja letiprottként a leáldozó Nap.” (613-614., Kárpáty Csilla fordítása)

BALDOCK Hiába minden bánat és dühöngés.
Alázatos búcsút veszünk, uram.
Sorsunk eldőlt; félek, hogy tiéd is.
EDWARD KIRÁLY A mennyben majd találkozunk, ha itt már soha.
Es mondó, Leicester, mivelünk mi lesz?
LEICESTER Killingworthba kell jönnöd, uram.
EDWARD KIRÁLY Kell! Nehéz ám *kelleni* egy királynak.
LEICESTER Hordszék vár felségedre odakint,
Szolgálatodra, s a nap leáldozóban.
RICE AP HOWEL Jobb, ha mész, mint ha itt ér az éj.
EDWARD KIRÁLY Hordszék? Mondj halottaskocsit inkább,
Vigyetek a poklok kapujához, Hol Pluto
verje lélekharangomat,
S banyák kórusa sirasson Kharón partján;
Edwardnak két barátja maradt csak, De
övelük a zsarnok kardja végez.
RICE AP HOWEL Uram, igyekezz, ne törődj velük,
Kurtábbak lesznek egy fejjel nemsokára.
EDWARD KIRÁLY Lesz, ahogy lesz, válunk muszáj;
Kedves Spencer, drága Baldock, válni kell.
Minek az álruha, ha fájdalmam valódi!
(Ledobja álruháját)
Atyám, ég veled. Leicester, te rám vársz;
Mennem kell. Isten veled, élet és barátaim!

Edward király és Leicester el

IFJÚ SPENCER Elment? A jóságos Edward itthagyt?
Eltávozott, nem látom soha többé!
Hasadj szét menny! Tűz, hagyd el égi pályád!
Föld, olvadj levegővé! Elment uralkodóm,
Elment, és vissza nem tér már soha!
Spencer, világos, a lelkünk tűnt el innen;
Az éltető napfényt takarták tőlünk el.
Kezdd hát új életet; fordítsd szemed,
Nyújtsd szíved s karod az égi trón felé;
Derűsen add meg régi tartozásod,
Minden tudásunk ennyi, semmi több:
Halálra, Spencer, halálra születünk;
Mert halni él az ember s bukni támad.
RICE AP HOWEL Gyere csak, gyere, ráérsz majd prézsmítálni, ha a
ki-
jelölt helyre érsz szép kis dolgokat műveltetek Angliában, ti meg a
hozzátok hasonlók. Hajlandók lennének jönni végre az uraságok?
KASZÁS Nem felejtess el engem, uram?
RICE AP HOWEL Téged elfelejteni? Kizárt dolog!
Kövess a városba. (El)

ÖTÖDIK FELVONÁS ELSŐ JELENET

Killingworth vára. Jön Edward király, Leicester, a winchesteri püspök és Trussel

LEICESTER Türelem, uram, ne panaszkodj tovább; Képzeld
Killingworth várát udvarodnak, S hogy
kedvedre maradsz egy darabig, Nem
kényszerből vagy szükségszerűségből.
EDWARD KIRÁLY Ha gyengédség még hatni tudna rám,
Megnugtatnának szelid szavaid, Mert
kedves vagy és szeretetteli.
Közemberi kín könnyebben enyhül,
Mint a királyoké. A megsebzett őz
Sebet hegesztő gyógyfűhöz szalad;
De ha oroslánon ütsz sebet,
Haragos mancsával szakítja szét,
S mert gyűlöli azt, ha a szolga föld
Issza be vérét, az égre szökken.
Lám, engem is, kinek konok szívét
Porrá akarja zúzni Mortimer,
S az elvetemült kétszínű királyné,
Es ezért zárnak hét lakat alá,
Majd megfojt a szörnyű szenvedély,
S a gyűlölet és undor szárnyain
Gyakorta szállok az ég boltozatján,
Bevádolom az isteneknél őket;
Mikor eszembe jut, hogy király vagyok,
Azt gondolom, bosszút kéne állnom,
Azért, amit e kettő tett velem,
Mi egy király, ha kormány nincs kezében?
Csak tiszta árnyék napsütötte délben. A
bárók uralkodnak; királya nevem;
Koronám fejemen; de a hatalom övék,
Mortimer és a hűtlen királyné,
Kik bemocskolják tiszta nászi ágyam;
Míg én itt cellámban senyvedek.

Ahol mindig kéznél van a kín,
Hogy társalogjon szomorú szívemmel,
Patakzó vérem hull e párbeszédre.
Azért kell most a koronám letennem,
Hogy a bitorló lehessen király?
Téved, felség; Anglia érdekében
S Edward hercegnek kérjük koronád.
EDWARD KIRÁLY Mortimer, nem Edward fejére szánják,
Báránynak a farkasok között, Lesik a
percet, hogy életét kioltásák, S ha
Mortimer e díszt magára tenné,
Változzon, Istenem, izzó tűzfonattá!
Szorítsa, mint Tisiphon' kígyókoszorúja
Halántékát halálos pánt gyanánt! Ne
hervadjon hajtásod, Anglia, S éljen
Edward neve, ha Edward halott.
LEICESTER Felség, minek erre vesztegetni az időt;
A válaszdod várják: lemondasz?
EDWARD KIRÁLY De mérlegeld, Leicester, milyen nehéz
Koronám elvesztését elviselnem, Es
királyságomat is oktalan,
Hogy Mortimernek átadjam jogom,
Ki hegyként nyomja szét nyíló reményem,
E szörnyű érzés gyilkolja agyam! De mit
ég határoz, abban engedek; Vedd
koronám és életem. Tudom: Angliában
nem lehet két király. Maradj mégis; én is
hadd maradjak;
Hadd legyen király, csak még egy éjszakára; E
csillogó ékszer még hadd bámulom;
Szemem beissza utoljára még, A fej végső
tisztelőt megadja, Es ketten együtt adják fel
joguk. Forogj örökké, te királyi nap,
A csöndes éj ne jöjjön el soha; Időt
kimérő elemek megálljatok; Es
dermedjetelek meg évszázadok, Csak
szép Angliám királya maradjak! A
fény sugar a vak estébe fúl,
S én is megválok vágyott koronámtól. Ti
tigrisre et szoptott emberek, Bámuljátok
királyotok bukását? Koronámat,
mondom, s ártatlan életem, Nézzétek
szörnyek! Most újra felteszem! (*Felteszi a
koronái*)
Nem féltetek királyotok haragját?
Te félkegyelmű, áltatod magad;
Nem félnek már dühös szemöldöködtől,
Új királyt választanak maguknak, Mi
rémisztő e gondolat nekem, E
gondolatnak mártírja vagyok; S e
gyötrelmre nincsen semmi ír, Csak ha
érezem még fejemen koronám,
Könyörgök, hadd viseljem még kicsit.
A parlament lemondásodra vár, Felelj
nekünk, ne kertelj: mit teszel?
TRUSSEL
EDWARD KIRÁLY (*dühöng*)
Nem mondok le, király vagyok, míg élek.
Ti árulók álljatok Mortimerhez! Jelöljétek,
válasszatok akárkit, Szöjétek ocsmány
összeesküvést: A véretek pecsétli meg
az árulást!
PÜSPÖK Elvisszük válaszatod; ég veled.
El *Trussellal*
LEICESTER Hívd vissza őket, uram, beszélj velük, Mert
elveszti így jogát az ifjú herceg. EDWARD KIRÁLY Hívd vissza
őket, nincs erőm beszélni.
LEICESTER Uram, a király hajlandó lemondani.
PÜSPÖK Igy vagy úgy, de végre döntse el.
EDWARD KIRÁLY Bár bírnak, de ég s föld összeesküdött,
Hogy megalázzon. Tessék, a korona;
En adjam át? Nem, ártatlan kezem Nem
követhet el ilyen szörnyű vétkeket; Ki
köztetek a véretem kívánja,
S a királygyilkos nagy nevére vágyik,
Vegye e . Mit néztek? Sajnáltok talán?
Akkor küldjétek a vad Mortimerért Meg
Izabelláért, az acélszeműért,
Előbb vet szemé szikrát, mint hullna könnye.

Tisiphon volt az egyik fúria

De inkább itt van, tessék - csak látványukat
Ne kelljen elviselnem!
(Átadja a koronát)

Menny édes Istene,
Ne törődjem a múlandó földi dísszel,
Örök trónus vár engem a mennyben!
Halál, zárd le ujjaddal két szemem,
S ha élnem kell, hadd legyen önfeledt!

PÜSPÖK Uram, -
EDWARD KIRÁLY Ne hívj uradnak. El szíнем elől!
Bocsáss meg, félőrlütté tett a bánat.
Ne Mortimer legyen gyámja fiamnak;
Ölelő karjánál a tigris karma
Biztosabb. Vidd királynédnak ezt,
Könnytől nedves, és sóhajomtól száraz.
(Zsebkendőt ad át)
Ha ennek látványa sem indítja meg,
Hozd vissza, és a vérembe mártsd.
Ajánlj fiamnak, és mondd meg neki,
Legyen jobb király, mint voltam én,
Kinek bűne annyi volt csupán, hogy szelíd maradt.

TRUSSEL A legalázatosabban búcsúznak.
EDWARD KIRÁLY Ég veletek.
A winchesteri püspök és Trussel a koronával együtt el

EDWARD KIRÁLY A következő híretek, tudom, Halálom
lesz, s boldogan fogadom: A
nyomorultnak a halál öröm.

LEICESTER Újabb követ! Vajon mi hírt hoz?
Jön Berkeley, és egy papírt ad át Leicesternek

EDWARD KIRÁLY A hír, amire vártam. Berkeley, csak gyere,
Kitárt mellembe döfd, amit üzennek.

BERKELEY Ne hidd, uram, hogy ily torz indulat
Nemesember szívében megfoghatnak.
Hú szolgád és védelmeződ vagyok,
Berkeley meghalna felségedért.

LEICESTER A királyné tanácsa úgy határozott,
Hogy átadjam megbízatásomat.
És ki őriz ezután? Te, Berkeley?

EDWARD KIRÁLY Igen, kegyelmes úr; ez a parancs.
BERKELEY (a papírba néz)
EDWARD KIRÁLY Mortimer parancsa: aláírása ez!
Eltépem neved, ki széttépted szívem. (Eltépi)
Silány bosszú, de könnyít lelkemen. Tépjék
szét tagjait, mint én e papírt! Hallgass meg
ég, és add meg e kegyet!

BERKELEY Felség, most velem jössz sürgősen Berkeleybe.
EDWARD KIRÁLY Hová tetszik: egyforma mindenütt, Es
minden föld alkalmas temetésre.

LEICESTER Járj kedvébe, amennyire csak bírsz.
BERKELEY Úgy járjak én, ahogyan vele bánok!
EDWARD KIRÁLY Megszántak az ellenségeim,
Ezért kell most továbbmennem innen.

BERKELEY Azt hiszed, felség, hogy kegyetlen leszek?
EDWARD KIRÁLY Nem gondolom sehogy. Azt tudom csupán,
Vég csak egy van, kétszer halni nem lehet.
Leicester, ég veled.

LEICESTER Ne búcsúzz még, uram; elkísérlek.

Mind el

MÁSODIK JELENET

A királyi palota Londonban. Jön Izabella és az Ifjú Mortimer

IFJÚ MORTIMER Szép Izabella, álmunk teljesült; Akik
megrontották az ütődött királyt,
Immár megtisztelték vérpadjainkat,
Edwardot pedig rabságba vetettük.
Majd irányítottak: együtt uralkodunk;
De légy óvatos, akár a gyerek,
Mert egy vén ordast fogunk a fülénél,
Ha kiszabadul, még nekünk esik,
Sebesült állat szörnyű sebet ejthet.
Ezért úgy vélem, a legfontosabb,
Hogy fiad mielőbb trónra segísük, Es
kinevezett gyámja én legyek:
Az érdeklünkben áll, nagyobb hatalmunk,
Ha parancsaink pecsétje egy király.
IZABELLA Az életemnél is drágább Mortimer,
Nem is tudod, hogy mennyire szeretlek;
A kisfiam biztonsága érdekében,

Ki a szememnél is drágább nekem,
Az apjával tégy, amit akarsz,
En aláírok bármit szívesen.
IFJÚ MORTIMER Bár jönne már a hír, hogy lemondott,
Onnantól bízd rám nyugodtan magad.

Küldönc jön

IFJÚ MORTIMER Levelek? Honnan?
KÜLDÖNC Killingworthból, uram.
IZABELLA Hogy van az én uram, a király?
KÜLDÖNC Jól van, de csupa tűnődő komorság.
IZABELLA Szegény, bár enyhíthetném bánatát!

Jön a winchesteri püspök a koronával

Köszönöm, kedves úr. - Fickó, mehetsz.

Küldönc el

PÜSPÖK A király hajlandó volt lemondani.
IZABELLA Boldog hír! Küldjétek a herceget.
PÜSPÖK Míg irtuk a jelentést, jött Berkeley,
Killingworthból elment a király;
De hallottuk, hogy Edmund tervezi A
bátyja kiszabadítását; csak ennyit. Lord
Berkeley legalább annyira szánja, Mint
előtte Leicester, aki őre volt.

IZABELLA De akkor mostantól őrizze más.
IFJÚ MORTIMER Most hagyjatok magamra; itt a pecsét.
A winchesteri püspök el

IFJÚ MORTIMER Ki az? Két

kísérő jön

Hívjátok ide Gurneyt és Matrevis. -
Megelőzzük a makacs Kent cselét
Felmentjük Berkeleyt, a királyt elvitetjük;
Senki kívülről ne tudja, hol van épp.
De drága Mortimer, amíg Edward él,
Milyen biztonság vár ránk vagy fiamra?

IZABELLA

IFJÚ MORTIMER Mondd, adjuk a halál kezére őt?
IZABELLA Bár úgy lenne, csak én ne tudjak róla!
Jön Matrevis és Gurney

IFJÚ MORTIMER Elég.

Matrevis, írj kérlek egy levelet,
Azonnal, Lord Berkeleynek, nevünkben,
Hogy a királyt adja át nektek Gurneyval;
Amint elkészültél, aláírom.

MATREVIS

IFJÚ MORTIMER Gurney...
GURNEY Uram?

IFJÚ MORTIMER Ha jól akarsz állni Mortimernél,
Kinek kezében a forgandó szerencse,
Meg kell tőrnöd a király kedélyét, Ne
kapjon jó szót, se tekintetet.

GURNEY

IFJÚ MORTIMER De ennél fontosabb a szóbeszéd,
Hogy Kent öccse kiszabadítaná;
Éjjel legyetek mindig úton vele,
S ha egyszer Killingworthbe értek,
Forduljatok vissza rögtön Berkeleybe;
Csak érezze borzalmisan magát,
Csak durva szót kapjon töletek,
Senkitől ne számíthasson vigaszra, S
ha véletlenül sírva fakadna,
Keserítsétek még jobban életét.

MATREVIS

IFJÚ MORTIMER Induljatok! Lóra, tüstént!
IZABELLA Hová e levél? Uramnak, a királynak?
Alázatosan üdvözlöm öfelségét, Mondjátok
meg neki, hogy mindhiába Enyhítném
bánatát, s hogy kiszabadítsam; Vigyétek
ezt el szerelmem jeléül. (Egy gyűrűt ad
neki)

MATREVIS

El Gurneyval

IFJÚ MORTIMER Szép színlelés! Csak így tovább, királyném. Itt
jön a herceg és bácsikája, Kent. IZABELLA
Gyermekfülébe suttog valamit.

IFJÚ MORTIMER Ha túl közel férközne hozzám,
Tervünk és stratégiánk megbukik.
IZABELLA Légy kedves velem, ne vegyen észre semmit.

Jön Edward herceg Kent, aki beszél hozzá

IFJÚ MORTIMER Hogy s mint, kedves jó uram, Lord Kent?
KENT Jól, édes Mortimer. Hogy van asszonyom?
IZABELLA Jól lennék, ha szabad lenne bátyád.
KENT Úgy hallom, a trónról már lemondott.
IZABELLA Csak annál nagyobb szörnyű bánatom.
IFJÚ MORTIMER S az enyém.
KENT (f élre) Megjártasszák magukat!
IZABELLA Édes fiam, gyere; beszélnem kell veled.
IFJÚ MORTIMER Nagybátyja vagy s legközelebbi rokon,
Kérlek, légy te a herceg protektora.
KENT Nem én, uram: ki lehetne más,
Mint ki szülte? Anyja, a királyné.
EDWARD HERCEG Ne tegyétek a koronát fejemre.
Apám legyen király: én túl ifjú vagyok.
IZABELLA Fogadd csak el, apád is ezt szeretné. EDWARD
HERCEG Hadd lássam őt, és akkor kész leszek.
KENT Tégy úgy, édes unokaöcsém.
IZABELLA Bátyám, hisz jól tudod, hogy lehetetlen.
EDWARD HERCEG Miért, talán halott?
IZABELLA Nem, dehogy, Isten őrizz!
KENT Bár szívedből szóltál volna most.
IFJÚ MORTIMER Edmund, te csécsap, most meg támogatnád,
Ki magad is börtönbe záratnád őt?
KENT Jó okom most, hogy hibám helyrehozzam.
IFJÚ MORTIMER (télre, Izabellának)
Mondom, hogy egy ilyen kétszínű
Nem maradhat a herceg közelében.
Elárulta testvérét, a királyt,
Ne bízz meg benne.
EDWARD HERCEG De bánja már, és sajnálja nagyon.
IZABELLA Gyere, fiam, a bácsival s velem.
EDWARD HERCEG Veled szívesen, de nem Mortimerrel.
IFJÚ MORTIMER Ifjú ember, neked mért nem jó Mortimer?
Vigyázz, erővel viszlek el, vigyázz.
EDWARD HERCEG Segíts, Kent bácsi! Mortimer bánt!
IZABELLA Edmund, ne szólj bele; jót akarunk.
Az anyja Kentnél közelebbi vér.
KENT Edwardot rám bízta, meg kell védnem őt.
IZABELLA Edward a fiam, és megtartom őt.
KENT Megbánja Mortimer, hogy megalázott.
Most Killingworth várához vágatok,
Kimentem öreg Edwardot kezükből,
Bosszút állok Mortimeren és rajtad.

El, az egyik oldalon Izabella, Edward herceg és Ifjú Mortimer, a másikon Kent

HARMADIK JELENET

A killingworthi vár közelében. Jönnek Matrevis, Gurney és katonák, velük Edward király

MATREVIS Ne búslakodj, barátaid vagyunk. Az emberek sorsrésze a nyomor, Gyerünk: ne ácsorogj itt, az halásos.
EDWARD KIRÁLY Hová mész megint, Edward, te boldogtalan? A zsarnok Mortimer nem hagy megállni? Zavarni kell, mint éji madarat, Kit látni is utálatos a szárnyasoknak? Mikor csitul örvongó szelleme? Mikor telik be szörnyűsége a vérrel? Ha megfelel, ő, vájzatok húsombba, Mellkasomból tépjétek szívemet ki, Hadd kapja meg Izabella s Mortimer: Ez legfőbb céljuk, mindig erre törnek.
GURNEY Nem uram: ez a királyné parancsa, Felsőged biztonsága érdekében. A szenvedély fokozza szenvedését.
EDWARD KIRÁLY A bánásmód fokozza gyötrelmemet. Az élni akarás ne lankadna el, Ha minden érzékét ingerli a bűz? Az angol királyt egy poshadt lyukban őrzik, Hol éheznek, mert tápláléka sincs. Es zokogással lakik jól naponta, Mi szíve burkát szinte szétrepeszti: Így él öreg Edward, nem könnyít rajta senki, Es meghal így, bár sajnálják sokan. O, adjatok vizet, mert szomjazom, S hogy az ürületet lemossam magamról!
MATREVIS Csatornavíz kell, így szól parancsunk, Megborotválunk, ülj le, nagyuram.
EDWARD KIRÁLY Áruló, engedj el! A gyilkosom vagy? Pocsolyába fojtod uralkodódat?

GURNEY Lemosom arcod, hogy megborotváljalak, Ha felismer, még megszöktet valaki.
MATREVIS Mit kapálózol úgy? Ugyis hiába.
EDWARD KIRÁLY Ökörszemet tipor le az oroszlán, Hiába védekezne. Hiába küzdök én is, Hogy könyörüljön zsarnok keze rajtam.
Pocsolya vízben megmosdatják, és leborotválják a szakállát
EDWARD KIRÁLY Örök erők, kik tudjátok, mi vár Szegény, meggyötört lelkemre még, Nézzetek merőn e vakmerőkre, Uralkodóujukat gyötirik, a brit királyt! O, Gaveston, miattad gyötrettetem! Miattam haltál a két Spencerral együtt! Értetek ezer kint is kiállok. A Spencerek szelleme, bárhol járjanak, Jót kívánnak; hát tűrj, értük halok meg.
MATREVIS Tiéd s övék között nem lesz harag. Gyerünk, gyerünk tovább! Kioltani a fáklyát: Sötétben érkezünk Killingworthbe.
GURNEY Mi az? Ki jár ott?

MATREVIS Őrizzétek a királyt. Kent grófia az.
EDWARD KIRÁLY Ó, drága öcsém, ments meg karmaikból!
MATREVIS Tartsátok távol őket. Lökjétek be a királyt!
KENT Csak egy szót hadd szóljak hozzá.
GURNEY Tartóztassátok le grófot e támadásért.
KENT Fegyvert letenni! Kiadni a királyt!
MATREVIS Edmund, add meg magad, vagy meghalsz.
KENT Gazemberek, mért szorongattok így?
GURNEY Kössétek meg, és az udvarba vele.
KENT Az udvar ott van, ahol a király. A király itt van, itt az udvar is.
Látni akarom a királyt: mért állod utam?
MATREVIS Az udvar ott van, ahol Lord Mortimer: Nagyságod látni fogja: most ég veled.

Matrevis és Gurney el Edward királlyal

KENT Milyen nyomorúságos állapot, Ha báró uralkodik, és rab a király.
ELSŐ KATONA Mire várunk? Irány az udvar!
KENT Vezessetek, akár halálba is, Bátyámat nem tudom kimenteni.

Mind el

NEGYEDIK JELENET

A királyi palota, London. Jön Ifjú Mortimer

IFJÚ MORTIMER Edwardnak meg kell halnia, vagy én bukom. Az emberek már lassan szánni kezdek, De az, ki Edward halálát okozta, Felelni fog majd, ha megnő fia; Ezért ravaszodom: e levelet Egy jó barátom írta, halálát jelenti, Bár menteni int: (Olvas)
„Edwardum occidere nolite timere bonum est, A királyt megölni, nem kell félnetek. Jó lesz. Ha mindenki beleegyezik, En nem ellenzem.”
De olvasd csak így, rögtön mást jelent: „Edwardum occidere nolite timere bonum est, A királyt megölni nem kell. Félnetek Jó lesz. Ha mindenki beleegyezik, En nem. Ellenzem.”
Írásjelek nélkül vigyék el, így, Ha már halott, és rájönne az okra, Az Matrevis és Gurneyt terheli, Es engem, aki igazi oka voltam, Felmentenek; szobába zárva vár az illető, Aki elviszi e levelet s végrehajtja; S a titkos jel miatt, amit visel, Végeznek vele, ha ő végzett vele. Lightborn, gyere elő;

Jön Lightborn

LIGHTBORN Éppoly elszánt vagy, mint eddig?
IFJÚ MORTIMER Mi más, .iram? Ha lehet, még elszántabb.
LIGHTBORN És kiagyalad már halálnemét?
Annak okát nem nyomozza ki senki.

IFJÚ MORTIMER Ellágyulsz Lightborn, ha meglátod őt.
 LIGHTBORN Akkor naponta lágyulhatnék el, uram!
 IFJÚ MORTIMER Hát hajtsd végre bátran és titokban.
 LIGHTBORN Nincs szükség arra, hogy kioktass;
 Nem első eset, hogy embert öljök;
 Nápolyban tanultam mérgezni virágot,
 Hogy torokba dugott fű fulladást okoz,
 Légszövet vastú hegyével szűrni át,
 Vagy alvás közben könnyű tollpíhérről
 Hogyan kell a mérget fülbe befújni,
 Tágra nyitott szájba higanyt csorgatni.
 De ennél még ravaszabbat is ismerek.

IFJÚ MORTIMER S az mi volna?
 LIGHTBORN A trükköm, megbocsáss, nem adom ki.
 IFJÚ MORTIMER Nem érdekél a módszered, nem kutatom.
 Ezt add át Gurneynek és Matrevisnek.
 (Levelet ad neki)
 Tíz méröldenként friss váltás lovat kapsz.
 Nesze.
 (Pénzt ad neki) El veled, és ne láss soha többé!
 Soha többé?

LIGHTBORN
 IFJÚ MORTIMER Míg nem hozod Edward halála hírért.
 LIGHTBORN Ez meglesz hamar. Ég veled, uram. (El)
 IFJÚ MORTIMER A fiatal herceg kezemre bízva,
 Anyján, a királynén, uralkodom,
 Alázatos főhajtással köszönt
 A legbüszkébb nagyúr is, hogyha lát;
 Pecsételek, törlok, kedvemre cselekszem.
 Félnék és nem szeretnek? Féljenek. Ha
 szemem összehúzom, sápadoznak.
 Aristarchos szigorával fogom a herceget,
 Nézésem nádpálcával is felér. Erőltetik,
 hogy gyámja én legyek, Azért
 könyörögnek, amit kívánok;
 Tanácssteremben rémes komolyan, Akár
 egy szemérmertes puritán, Azt állítom,
 hogy éretlen vagyok, És hogy ez nekem
 túl nehéz teher, Mondván ez onus *quam
 gravissimum**, Míg jó barátok félbe nem
 szakítanak, Suscepi azt a
 provinciam,"beszélük; Rövidre fogva:
 Mortimer Lord Protector. Bizonyos
 minden, a királyné meg én Urak vagyunk
 állam és király felett.
 Ki ellenségem: vége; rangot kap barátom;
 Ki merné parancsom megkérdőjelezni?
 „Major sum quam cui possit fortuna nocere. ****
 Es hogy ez ma itt a koronázási nap, Kedvemre,
 s Izabella kedvére való.

Harsonaszó
 Szól a harsona; elfoglalom helyem

Jönnek: III. Edward, Izabella, a canterburyi érsek, Bajnok és nemesek

ÉRSEK Éljen Edward, Isten kegyelméből
 Angol király, ír fejedelem!

BAJNOK Ha van keresztény, pogány vagy zsidó,
 Ki szerint Edward nem igaz király,
 Szavára kardom felel majd meg neki,
 A bajnok vagyok, ki megküzd vele.

IFJÚ MORTIMER Nem jön senki: szóljon harsona! III.
 EDWARD Bajnok, fogadd el ezt.
 (Egy erszényt dob neki)
 Izabella Lord Mortimer, a gyámja te legyél.
 Katonák jönnek a fogoly Kenttel

IFJÚ MORTIMER Miféle bűnöst hoztok szoros őrizetben?
 ELSŐ KATONA Edmundo, Kent grófját.
 III. EDWARD Mit követett el?
 ELSŐ KATONA Erővel akarta elvinni a királyt,
 Amikor Killingworthbe szállítottuk.

IFJÚ MORTIMER Meg akartad szöktetni, Edmund? Beszélj.
 KENT Igen, Mortimer: ő a királyunk,
 A hercegre kényszerrel tetted a koronát.

IFJÚ MORTIMER Üssétek le fejét: rögtönítélet.
 KENT Leütni? Nem félek tőled, te áruló!
 III. EDWARD Uram, ő nagybátyám és élni fog.
 IFJÚ MORTIMER Az ellenséged, uram, s halni fog.

KENT Engedjétek, gazemberek!
 III. EDWARD Anyám, ha nem bocsáthatok meg én,
 Könyörögj a Lord Protectornál te érte.
 Izabella Fiam, nyugodj meg, szólni sem merek.
 III. EDWARD Magam se, pedig én parancsolok:
 De ha nincs így, majd könyörgök érte.
 Uram, engedd a nagybátyámat élni, Es
 meghálálom, mikor nagy leszek.

IFJÚ MORTIMER Felséged és az állam érdekében; Hányszor
 mondjam, hogy vigyétek innen?
 KENT Király vagy? Elrendelheted halálom?
 IFJÚ MORTIMER Elrendelhetem. Vigyétek végre.
 KENT Hadd álljak és beszéljek. Nem megyek:
 Vagy bátyám, vagy fia a király, Es
 kettejük közül egy se akar megölni, Hová
 vonszoltok engem, katonák?

Katonák elvonszolják Kentet, hogy lefejezzék

III. EDWARD Milyen biztonság vár rám keze közt,
 Ha így legyilkoltatta bácsikámat?
 Izabella Ne félj, fiam; megvédlek bárkitől, Ha Edmund
 élne, halálod akarná. Gyere,
 lovagoljunk kicsit a parkban.
 III. EDWARD És bátyám, Edmund, velünk lovagol?
 Izabella Ő áruló volt, ne gondolj reá.
 Mind el

ÖTÖDIK JELENET

Berkeley vára. Jönnek Matrevis és Gurney

MATREVIS Csodálom, Gurney, hogy él még a király,
 Térdig vízben áll egy pinceboltban, Hova
 a vár összes szennyvize folyik, Ahonnan
 fullasztó dögpára száll, Amibe
 belepusztulna akárki,
 Hát még egy elkényeztetett királyfi.

GURNEY En is, Matrevis; amikor tegnap éjjel
 Benyitottam, hogy húst dobjak neki,
 Hát majdnem elájultam ott a bűztől.

MATREVIS A teste többet bír ki, mint amennyit Rámérni
 képesek vagyunk, s ezért A
 szellemét gyötörjük egy kicsit.

GURNEY Küldd csak ki, majd én feldühítem.
 MATREVIS Majd máskor, valaki jön. Ki az?
 Lightborn jön

A Lord Protector üdvözlését küldi.
 (Levelet ad át)
 GURNEY Mi ez? Nem tudom kislabilázalni.
 MATREVIS Nem központozták, azt hiszem, direkt:
Edwardum occidere nolite timere, * Ez
 az értelme.
 LIGHTBORN Ismered e jelet? Add ki a királyt.
 (Odaadja a jelet)

MATREVIS Maradj kicsit; azonnal megkapod.
 (Félre) Azért küldték, hogy a királyt megölje.
 Gondoltam rögtön.
 GURNEY (félre) És ha elvégezte, ahogy dukál, Nézzed, mi
 lesz megérdemelt jutalma, *Pereat iste!***
 MATREVIS Hadd kapja meg a királyt; Mi van még? Itt
 a kulcs, emitt a medence. (Lightbornnak)
 Végezd el, amit az uram parancsolt.

LIGHTBORN Tudom a dolgom, tűnjetek el;
 De ne túl messzire, szükségem lesz rátok.
 Rakjatok tüzet a szomszéd szobában,
 Szerezetek egy felizzított nyársat.
 Matrevis Meglesz.
 GURNEY Van még ezentúl szükséged bármire?
 LIGHTBORN Egy asztal kell meg egy paplanos ágy.
 GURNEY Ez minden?
 LIGHTBORN Igen, igen, s ha szólok, behozni.
 MATREVIS Ne félj, behozzuk.
 GURNEY Itt egy fáklya, hogy bejuss a lyukba.
 Fáklyát ad Lightbornnak, s aztán el, Matrevisssel

LIGHTBORN Csak ügyesen: király nem részesült még
 Ilyen finom kezelésben, mint te fogsz. Fű,
 micsoda hely, istenkém, van ilyen!

Nehéz teher

Vállaltam azt a megbízatást

** Túl nagy vagyok a szerencsének, hogy ártani tudjon
 (Ovidius: Átváltozások VI. 195.)

* Ne féljétek Edwardot megölni **
 Pusztuljon

EDWARD KIRÁLY Ki van ott, mi ez a fény, miért jössz?
 LIGHTBORN Vigasztaló és boldog hírt hozok.
 EDWARD KIRÁLY Nem sok vigaszt találok szemedben.
 Azért jöttél hozzám, hogy megölj?
 LIGHTBORN Téged megölni, jó kegyelmes úr?
 Eszemben sincs, hogy téged bántsalak;
 A királyné küld, nézzem meg sorod, Mert
 száznakozik nyomorúságodon. Hol a
 szem, melyből ne folyna könny, Királyát
 látva ebben a pokolban?
 EDWARD KIRÁLY Már sírsz? Akkor figyelj kicsit,
 S ha jégből lenne is szíved, mint Gurneyé,
 Vagy Matrevisé, a Kaukázusból hasadt,
 Elolvad, mielőtt mesémnek vége. E zárka,
 ahol tartanak, a medence, Hová a vár
 összes szennyvize ömlik.
 LIGHTBORN Gazemberek!
 EDWARD KIRÁLY Ebben a bűzhődt pocsolyában álltam
 Tíz napon át; s hogy aludni se tudjak,
 Szüntelenül dobolnak fülemben;
 Kenyéren, vízen élek, én, a király.
 Álmatlanságtól és éhezéstől
 A testem tompa, szellemem zilált, Azt
 se tudom, érzem-e még tagjaim.
 Bárcsak vérem folyna úgy eremből,
 Mint víz csurog poshadt gőnceimből!
 Mondd meg Izabellának, nem így néztem ki akkor,
 Mikor érte a pástra kiügettem,
 Es Cleremont lordját lováról levettem.
 LIGHTBORN Ne mondd tovább, összetöröd szívem.
 Feküdj az ágyra, és pihenj kicsit.
 EDWARD KIRÁLY A tekinteted maga a halál;
 Tragédiám van homlokodra írva;
 Maradj; türtőzzön még véres kezed,
 Hadd lássam a csapást, ha érkezik,
 Hogy mikor lelkem testemből kiszáll,
 Erősebben gondoljak Istenemre.
 LIGHTBORN Miért bizalmatlan, felség, velem?
 EDWARD KIRÁLY Te pedig, mondd, mért színlelsz ennyire?
 LIGHTBORN Kezem nem szennyezte ártatlan vér soha, S
 királyé se fogja már, ígérem.
 EDWARD KIRÁLY Bocsásd meg, hogy ez jutott eszembe;
 Maradt egy gyémántom; kérlek fogadd el.
 (Neki adja a gyémántot)
 Még mindig félek, s nem tudom, miért,
 Míg átadom, minden tagom reszket. Ha
 gyilkosságot terveznél szívedben,
 Térítsen el e kő, mentsd meg lelkedet!
 Tudd meg, király vagyok: ó, erre a névre
 Pokoli fájdalmat érezek! A koronám?
 Sehoh, sehoh! Holnap élek-e még?
 LIGHTBORN Túl éber vagy a virrasztástól, pihenj le.
 EDWARD KIRÁLY A bánat tart ébren, aludnom kéne;
 A szemhéjam tíz napja le nem csukódott;
 Míg beszélék, lezárul; de borzadva Kinyíl
 megint. Mért ültél mellém?
 LIGHTBORN Ha nem bízol bennem, el is mehetek.
 EDWARD KIRÁLY Nem, nem; mert ha meg akarsz ölni,
 Csak visszajössz megint; tehát maradj.
 LIGHTBORN Alszik.
 EDWARD KIRÁLY Ne kelljen meghalnom még! Maradj, maradj!
 LIGHTBORN Mi az, uram?
 EDWARD KIRÁLY Valami zúg a fülemben, azt beszéli,
 Ha elalszom, nem ébredek fel soha. A
 félelemtől reszketek így;
 Árud el végre, hogy miért vagy itt?
 LIGHTBORN Megszabadították az életedtől. Matrevis!

Matrevis és Gurney jön

EDWARD KIRÁLY Erőtlen vagyok, nem bírok ellenállni.
 Segíts, édes Isten, fogadd be lelkemet! LIGHTBORN
 Gyorsan, az asztalt.
 EDWARD KIRÁLY Kímélj, vagy végezz velem nagyon hamar!

Matrevis behoz egy asztalt

LIGHTBORN Fektesd rá az asztallapot és taposd le,
 De ne túl vadul, ne legyen véraláfutás!

Edward királyt meggyilkolják

MATREVIS Felébred sikolyától, félek, a város,
 Lóra gyorsan, és menekülünk.

LIGHTBORN Uraim, hát nem remek munka volt?
 GURNEY Kitűnő munka: tessék a jutalmad.

Ledőfi Lightbornt, aki meghal

A testét a vizesárokba, gyorsan,
 A királyét meg vigyük Mortimerhez;
 Tűnés!

A holttestekkel együtt el

HATODIK JELENET

A királyi palota Londonban. Jön Ifjú Mortimer és Matrevis

IFJÚ MORTIMER Minden rendben, a gyilkos halott?
 MATREVIS Igen, jó uram: bár ne volna így!
 IFJÚ MORTIMER Ha bűnbánó leszel, hallod, Matrevis, én
 Adom fel reked az utolsó kenetet. Válassz.
 Vagy titkot tartasz, s ha mégse tudnál,
 Meghalsz itt, helyben Mortimer kezétől.
 MATREVIS Gurney megszökött, és tartok tőle,
 Mindkettőnket felad. Hadd meneküljek.
 IFJÚ MORTIMER Fuss a vadak közé!
 MATREVIS Alázatosan köszönöm nagyságodnak. (El)
 IFJÚ MORTIMER Mi engem illet. Jupiter fája, állok,
 A többiek csak bokrok hozzám képest.
 Reszketnek tőlem, s én nem félek senkit:
 Úgyan, ;ki merne vádolni a tettért!
 IZABELLA (jön) Ah, Mortimer, fiam híreket kapott
 Apja haláláról, hogy mi öltük meg őt!
 IFJÚ MORTIMER S ha így lett volna? A király még gyerek.
 IZABELLA De haját tépi, és kezét tördeli,
 Fogadkozik, hogy rajtunk bosszút áll;
 Épp most indult el a tanácssterembe, A
 tanácsosait szólítja maga mellé. Már
 jön is, és vele a többiek! Kezdődik,
 Mortimer, tragédiánk.

Jönnek: III. Edward, urak és kísérek

ELSŐ ÚR Ne félj, uram; te vagy a király.
 III. EDWARD Aljas gazember!
 IFJÚ MORTIMER Hahó, mi ez a hang, uram!
 III. EDWARD Ne hidd, hogy megjídedek szavadtól.
 Szegény apámmal végzett árulásod:
 Meghalsz te is, és gyászravatalára
 Gyűlölt és átkos fejedet teszem,
 Tanúsítsa a világnak, ki volt,
 Ki a sírját idő előtt megásta.
 IZABELLA Ne sírj, drága fiam.
 III. EDWARD Ne tiltsd meg könnyeim; apám volt,
 Ha félúgy szeretted volna, mint fiad,
 Halála nem hagyta ily hidegen;
 De félek, cinkosa voltál Mortimernek.
 ELSŐ ÚR Miért nem válaszolsz a királynak?
 IFJÚ MORTIMER Mert vádját megvetem.
 Kí meri azt állítani, hogy megöltem?
 III. EDWARD Áruló! Szerető apám szól belőlem,
 Kimondja, hogy te voltál gyilkosa.
 IFJÚ MORTIMER Nincs felségednek más bizonyítéka?
 III. EDWARD Igen, ha ez Mortimer kezevonása.
 (Levelet mutat Mortimernek)
 IFJÚ MORTIMER (f élre, Izabellának)
 Gurney, a hamis köpött.

IZABELLA Féltem ettől:
 A gyilkosság nem takargatható.

IFJÚ MORTIMER En irtam, no és mit vonsz le te ebből? III.
 EDWARD Hogy gyilkosát te küldted a nyakára.
 IFJÚ MORTIMER Miféle gyilkost? Mutasd meg, akit küldtem. III.
 EDWARD Mortimer, hisz tudod, hogy megölték.
 Téged is megölnék; mit áll még mindig itt?

Ketrecbe zární, és vérpadra vele;
 Akasszátok fel, és négyeljétek fel,
 De a fejét hozzátok vissza nekem.

IZABELLA A kedvemért, fiam kegyelmez Mortimernek!

IFJÚ MORTIMER Ne könyörögj: inkább a halál,
 Nem kérek én egy taknyostól kegyelmet.

III. EDWARD Tűnjön a gyilkos, tűnjön az áruló! IFJÚ
 MORTIMER Forgandó Szerencse, már látom én,
 Hol az a magas pont fönt, a keréken,
 Hová csak azért kapaszkodik az ember,
 Hogy mélyre essen: itt állok most,
 S ha nincsen más pont ennél magasabban,

III. EDWARD   Miért sirassam zuhanásomat?
Ég áldjon, szép királyné. Ne sirass,
Ne is sajnáld a büszke Mortimert, Ki
megveti a világot, és utazóként
Most új, nem ismert tartományt fölfedezni indul.
Az árulót hagyjátok késlekedni?

Ifjú Mortimer Első Úrral és néhány kísérével el

IZABELLA   Ha tőlem nyerted el az életed,
Ne ontsd ki kedves Mortimerem véré! III.
EDWARD   Talán te is ontottad apámét?
Különben nem kérnél neki kegyelmet.
IZABELLA   Hogy én, a véré? Soha.
III. EDWARD   Igen, asszonyom, elterjedt a hír.
IZABELLA   A hír hamis! Csak mert anyád szeret,
Azért terjesztik ezt Izabelláról.
III. EDWARD   Nem hinném, hogy ilyesmire képes,
Nem lehet ennyire elrugaskodott.
MÁSODIK ÚR   Félek, igaznak fog bizonyulni.
III. EDWARD   A gyanú árnya van rajtad is, anyám,
Ezért most a Towerbe záratunk, A
vizsgálatunk egész idejére; Ha bűnös
vagy, bár a fiad vagyok,
IZABELLA   Nem leszek gyöngéd, s nem kegyelmezek.
Inkább meghalok; túl sokáig éltem,
Ha fiam akar lenni gyilkosom.

III. EDWARD
IZABELLA

MÁSODIK ÚR
IZABELLA
vagyok!
MÁSODIK ÚR
IZABELLA

Jön egy úr

ELSŐ ÚR
III. EDWARD

Mind el

Vigyétek, mert könny szökik szemembe.
Es megszánom, ha még tovább beszél.
Hadd gyászoljam meg szeretett uram,
A többiekkel sírházhoz kísérem.

Jer, asszonyom, ez királyunk parancsa.
Nem gondol rám. Ne érj hozzám, az anyja

Nem kell ez; kedves asszonyom, gyerünk.
Akkor jöjj, édes halál, oldd fel bánatom!

Uram, itt van Mortimer feje.
Hozzátok be apám ravatalát,
Tegyétek arra; kérem gyászruhám.
Ó, fej, legyél ezerszer átkozott; Ha
akkor feletted én uralkodom,
Agyadban nem fogan meg szörnyű terved!
Jön a ravatal: gyászoljatok velem.
Édesapám, meggyilkolt szellemednek
Ajánlom e gonosztevő fejét; Es
szememből kiömlő könnyeim
Tanúsítsák ártatlan gyászomat.

FINIS